

ENDÜLÜS KÜLTÜR HAVZASINDAN İBERYA-AVRUPA KÜLTÜRLERİNE GEÇEN KELİME VE KAVRAMLAR-I

Lütfi ŞEYBAN*

ÖZET

Bu çalışmada yer verilen kelime ve kavramların büyük ekseriyeti Doğu İslam ülkesinden (Maşrık) ziyade Endülüs kültür havzasından (Mağrib) veya Endülüs Arapçası'ndan İspanyolca'ya ya da İspanya'daki yerel diller ile Portekizce, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce gibi diğer Avrupa dillerine geçmiş olan kelimelerdir. Bu çalışmanın amacı, İslam medeniyetinin içerisinde veya çevresinde yer almış olan gayrimüslimlerin İslam kültüründen nasıl etkilendiklerine ışık tutan kelime veya kavramlara dikkat çekmektir. Bugün artık hem doğu hem de batı bilim dünyasında genellikle kabul edilmektedir ki, Endülüs ve İslam dünyasında insana hizmet amacıyla geliştirilen bilim, teknik ve âletler çağdaş Batı uygarlığının temelinde mevcut olan uygarlık mirasının en önemli parçasını teşkil etmektedir.

Bu çalışmada ele alınan kelimeler göstermektedir ki, Endülüs kültürü özellikle tarım, ticaret, şehirleşme, bilim ve sanat alanlarında çağdaşlarına nisbetle bâriz bir üstünlüğe sahip olmuştur. İber Yarımadasında görece çok ilkel şartlarda yaşayan toplulukları ve onların tarihî uzantısı olan Franklar ile diğer Avrupa halklarını derinden etkilemiştir. Asırlarca süren bu etkileme süreci içinde, Endülüs-İslam medeniyetinin taşıyıcısı rolünü oynayan Arapça'dan, fakat özellikle ve büyük oranda Endülüs kültür havzasından diğer Avrupa dillerine her alanda sayısız kelime ve kavram geçmiştir. Bu kelime ve kavramlar, çağdaş Batı uygarlığının beslendiği ana alana işaret eden önemli delillerden yalnızca birisidir. Dolayısıyla bu kelimeler bize Ortaçağ'da Müslümanların eriştiği yüksek medeniyetin resmini de tasvir etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Endülüs, İslam medeniyeti, İspanya, Endülüs Arapçası, İspanyolca, Avrupa dilleri, kelime ve kavramlar, kültür geçişi, Avrupa uygarlığının oluşumu, İber Yarımadası.

ABSTRACT

The great majority of the words and concepts in this study is the words that have passed the part of it from Eastern Islamic (Mashreq) culture but more from Andalusian culture basin or from Andalusian Arabic in Spanish and other local languages in Iberian Peninsula and in other European languages.

---

* Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Kampüs, Serdivan, Sakarya, seyban@sakarya.edu.tr, +90 533 748 59 30

The purpose of this study, to draw attention to words or concepts which shed light on influence of Non-Muslims which took place in and around the Islamic civilization by Islamic culture.

Today, it is generally accepted in both the eastern and western scientific world that the sciences, techniques and tools developed in order to serve the people of Andalusia and the Islamic world are most important part of the heritage of civilization that have on the basis of Western civilization.

The words discussed in this article show that, Andalusian culture have had a distinct advantage with respect to its contemporaries especially in the fields of agricultur, trade, urbanization, science, and art. It deeply affected the communities living in relatively primitive conditions in the Iberian Peninsula and Franks and other European peoples that they are their historical extension.

In the process spanning centuries have passed numerous words and concepts in every aspect of life in Spanish and other European languages from Arabic playing the role of carrier of Andalusian-Islamic civilization but especially is largely from the Andalusian culture basin.

These words and concepts are only one of the most important evidence pointing to the main area affected by modern Western civilization. Therefore, these words depict us a picture of high civilization accessed by the Muslims in the Middle Ages.

Keywords: Al-Andalus, Islamic civilization, Spain, the Andalusian Arabic, Spanish, European languages, words and concepts, culture, migration of the culture, the formation of European civilization, the Iberian Peninsula.

GİRİŞ

Bir kültür tarihi araştırması sayılabilecek bu çalışmada yer verilen kelime ve kavramların büyük ekseriyeti Endülüs menşelidir. Yani Doğu İslam ülkesinden (Maşrık) ziyade, Endülüs kültür havzasından (Mağrib) veya Endülüs Arapçası'ndan İspanyolca'ya ya da İspanya'daki yerel diller ile Portekizce, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce gibi diğer Avrupa dillerine geçmiş olan kelimelerdir. Bu nedenle konu, özellikle Endülüs tarihinde Müslümanlar ile Hristiyanlar arasındaki medenî iletişim ve etkileşim kanalları ile sosyal ve ekonomik ilişkiler dikkate alınarak incelenmiştir. Bilinmelidir ki, burada yer verilen kelimeler, Endülüs kültür havzasından Avrupa dillerine geçen kelimelerin tamamı değildir. Bu çalışmanın böyle bir iddiası da yoktur. Çünkü bunu yapmak ciltler dolusu kitap yazmayı gerektirir.

Bundan sonra yapılacak olan araştırmalara bir teşvik niteliğinde kabul

edilmesi gereken bu çalışmanın gayesi, Müslüman toplulukların yedinci asırdan itibaren yükledikleri medeniyet mirasını hangi seviyelere çıkarmış olduklarını kısmen gösteren ve ayrıca, bu medeniyetin içerisinde veya çevresinde yer alan gayrimüslimleri kendi kültürüyle nasıl etkilediğine ışık tutan kelime veya kavramlara dikkat çekmektir. Nitekim, bu kelimelere bir göz atıldığında anlaşılacaktır ki, bugün medeniyet dairesinde hatta bilim-teknik alanında bilinen pekçok şeyin asırlarca süren Ortaçağ İslam ve Endülüs dünyasında yeri vardır. O dünyada yaşanan evrensel insanî değerler hayatın içindedir ve yaşanmıştır. Bugün artık hem doğu hem de batı bilim dünyasında genellikle kabul edilmektedir ki, o dünyada insana hizmet amacıyla geliştirilen bilim, teknik ve âletler çağdaş Batı uygarlığının temelinde mevcut olan uygarlık mirasının en önemli parçasını teşkil etmektedir.

Çoğunluğu İspanyolca'ya ya da İspanya veya İberya Yarımadası'ndaki yerel dillere ve lehçelere, bir kısmı da diğer Avrupa dillerine mâl olmuş olan Arapça menşeli kelimeleri tespit ederken, öncelikle bu alanda daha önce bazı müsteşrikler tarafından yapılmış çalışmalara müracaat edilmiştir. Bunlar arasında en önemlileri şöyle sıralanabilir: 1) Reinhart Pieter Anne Dozy (1820-1883) - Willem Herman Englemann, *Glossaire des mots espagnols et portugais dérivés de l'arabe*. 2) Stephen Weston, *Remains of Arabic in the Spanish and Portuguese Languages*. 3) Leopoldo de Eguílaz y Yanguas, *Glosario etimológico de las palabras españolas: (castellanas, catalanas, gallegas, mallorquinas, portuguesas, valencianas y bascongadas) de origen oriental (arabe, hebreo, malayo, persa y turco)*. 4) Federico Corriente, *Dictionary of Arabic and Allied Loanwords: Spanish, Portuguese, Catalan, Galician and Kindred Dialects*. Bu çalışmada yararlanılan kelimelerin tamamı, bugün İspanya'nın resmi sözlüğü olan ve Real Academia Española tarafından 2009 yılında yeni yazım kurallarına uygun şekilde revize edilerek <http://lema.rae.es/drae> adresi üzerinden çevrimiçi hizmet vermekte olan *Diccionario De La Lengua Española*'da (22. baskı) birer birer taranmıştır. Sonuçta görülmüştür ki, kelimelerin ekserisi tarihî ve/veya güncel anlamlarıyla bu sözlükte yer almaktadır.

Yukarıda zikredilen çalışmalarda yüzlerce, hatta binlerce kelime ele alınmaktadır. Pekçoğunda isabet oranı yüksek görünmekle birlikte, bazı kelimelerin Arapça karşılıklarının yanlış tespit edildiği de anlaşılmaktadır. Ancak bu da normal görülmelidir çünkü, bu kelimelerin karşılıklarını doğru tespit etmenin önünde, tarihî kaynakların yetersizliği yanında, ortalama yedi

asır önce yaşamış çokkültürlü bir toplumun lisanını araştırmak gibi temel zorluklar bulunmaktadır. Üstelik, o toplumun kültürü, siyasi hâkimiyetin yitirilmesi sonrasındaki birkaç asır içerisinde bilinçli veya bilinçsiz şekilde hayattan çıkartılmıştır. Bu yüzden, bu çalışmada lisana ve konuya hâkim olarak tahmin yeteneği önem arz etmektedir. Dolayısıyla, her araştırmacının farklı eşleştirme veya anlamlandırma yaptığı kelimeler de olabilmektedir. Çalışmanın bir diğer zorluğu da, etimoloji sözlükleri arasındaki farklı yaklaşımların olmasıdır. Bu tür sözlüklerde aynı kelimeye farklı anlamlar verilebilmektedir. Diğer bir deyişle, biri bir kelimeyi Arapça asıllı olarak açıklarken, aynı kelime diğer sözlükte yer almamakta veya farklı menşeli verilmektedir. Bu durumda kelimenin hem Arapça'da hem de Avrupa dillerindeki çeşitli anlamları karşılaştırılarak bir sonuca gidilmiştir. Kaynak ve araştırmalarda farklı anlamlar yüklenmiş olan kelimelerde ise, pekçok Batılı araştırmacının da yaptığı gibi, Endülüs uzmanlığı ile dile vukûfiyet yeteneğine dayanarak tahmin yapılmıştır. Yani, bilinmelidir ki bu çalışmada yer alan bazı kelimelerin karşılığı tahminen verilmiştir, kesin değildir.

Çalışmanın sağlıklı anlaşılması bakımından önemli olan diğer iki hususu da belirtmekte yarar vardır. İlk olarak, bilinmelidir ki, özellikle İspanyolca'ya geçen kelimelerin pekçoğu bugün pek kullanılmayan eski kelimeler ya da kavramlardır ve bu yüzden de güncel İspanyolca sözlüklerde ya yer almamakta ya da tarihî anlamından farklı şekilde yer almaktadır. Mesela bugün İspanya sokaklarında herhangi bir İspanyola, “dügümlemek ya da gemici düğümü yapmak” anlamına sahip *alcayata* (el-kayd / القيد) kelimesi sorulduğunda anlamını bilemeyecektir.¹ Belki bunu dil alanında ihtisas ya da özel ilgi sahibi kimseler bilebilecektir. Aslında Arapça kelimeler için de benzer durum söz konusudur. Yani, bu çalışmada yer alan ve tarihî bir vâkıa olarak İspanyolca veya diğer Avrupa dillerine geçmiş olan Arapça kelimelerin çoğu tarihî birer terime dönüşmüşler, diğer bir ifadeyle bunlar Endülüs-İspanya tarihi ile özdeşleşmişlerdir. Bu yüzden de Arapça sözlüklerdeki anlamlarından az ya da çok farklı olabilmektedirler. Mesela *el-merc* (المرج) kelimesi İspanyolca'ya *almarcha* şeklinde geçmiş olup, tarihî bir terim olarak “ova üzerine kurulmuş yerleşim yeri” anlamına gelmektedir. Oysa herhangi bir Arapça sözlükte bunun kelime anlamı mera ya da otlaktır. Yani bir yer

¹ *Alcayata* kelimesi, 23 Ekim 2012 günü akşamı, İspanyol TV kanallarından Cuatro'da yayımlanan *lo sabe/no lo sabe* adlı programda, sokaktaki herhangi iki İspanyola soru olarak sorulmuştur.

önceleri mera iken, hızlı iktisadî zenginleşme ve şehirleşme nedeniyle meskûn mahale dönüşmüştür. Bu sebeple, bu çalışmada yer alan her dilden kelimeyi bugünkü veya klasik sözlüklerdeki anlamıyla karşılaştırmak doğru bir yöntem değildir. Diğer bir deyişle, bu çalışmadan yararlanırken buradaki kelime ya da kavramların Endülüs toplumunda ya da Endülüs Arapçası'nda, Arapça konuşan diğer Müslüman milletlerden farklı olarak kendine has bir anlam yüküne sahip olduğu ve dolayısıyla da kendi tarihî bağlamı içerisinde anlam kazandığı gerçeği hatırdan tutulmalıdır.

İkinci husus da şudur ki, yukarıda belirtildiği gibi, bu çalışmada yer alan İspanyolca veya diğer Avrupa dillerine geçmiş olan Arapça kelimeler Endülüs-İspanya tarihi ile özdeşleşmişlerdir. Yani Müslümanı, Hristiyanı ve Yahudisiyle çok kültürlü, çok milletli Endülüs toplumunun mensubu olup da İspanyolca konuşan Müslüman ya da gayrimüslimler yanında, Endülüs dışında ve ona komşu olarak yaşayan gayrimüslimlerin de Arapça'dan alarak kendilerine mâlettikleri kavramlardır. Bu yüzden de bazı kelime ya da kavramların anlamları hem Arapça aslından hem de Müslümanlara göre olan anlamından farklı olabilmektedir. Bunun en bâriz iki örneği, Arap ve Arapça kelimelerinin gayrimüslimler arasında kazandığı anlamdır. Arapça'da *el-Arab* (العرب) şeklinde söylenen ve İspanyolca'ya *Alárbe* veya *Alarve* şeklinde geçmiş olan kelimeye, gayrimüslimler arasında kendi asıl anlamı yanında “barbar, kaba, haşin adam” gibi olumsuz anlamlar da yüklenmiştir. Diğer bir örnek kelimedede de benzer durum sözkonusudur. Arapça'daki *el-'Arabiyye* (العربية) kelimesi İspanyolca'ya *Algarabía* veya *Algaravia* ya da *Algravia* şeklinde geçmiş fakat, “Arapça” anlamı yanında, “sözü anlaşılmaz, çok konuşan, anlaşılmayan dil” gibi olumsuz içeriğe de sahip olmuştur. Bir başka örnek ise, Arapça *ğanîme* (غنيمة) kelimesidir ki, bu İspanyolca'da “soygun, hırsızlık” anlamlarıyla karşılık bulmuştur. Gerçekte, bu tür kelimelere olumsuz anlam yükleme işini Endülüs'te veya ona komşu olarak yaşayan bütün gayrimüslimlere, hatta bütün Endülüs asırlarına mâletmek doğru bir yöntem değildir. Bu daha çok Reconquista sürecinde Müslümanlara karşı bilinçli olarak mücadele veren fanatik Hristiyan kişi ya da gurupların eseri olarak algılanmalıdır.

A. ORTAÇAĞ İSLAM KÜLTÜRÜNÜN AVRUPA ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ortaçağ İslam dünyasında üretilen özgün kültürün Avrupa halkları

üzerinde yaptığı bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik alanlardaki derin etki yaklaşık 6 asırlık bir süreç içerisinde gerçekleşmiştir. Bu süreç, İslam medeniyetinin oluşum ve gelişme çağları olarak nitelendirilen VIII. yüzyıldan XIII. yüzyıla kadarki zaman dilimini kapsamaktadır. Özellikle Hz. Muhammed'in vefâtını izleyen iki yüzyıl boyunca Müslümanlar, Batı'da Pireneler'den Doğu'da Filipinler'e dek yayılan yeni ve özgün bir kültürel alan üretmişlerdir. Genel olarak İslâm'ın altın çağı şeklinde adlandırılan VIII.-X. yüzyıllarda medenî dünyanın çoğu bölgelerinde bir pax-Islamica (dünya İslâm barışı) kurulmuştur. Bilimsel, felsefî, edebî ve sanatla ilgili çalışmalar insanlık tarihinde benzeri pek az görülen doruklara yükselmiştir.¹

Gerek Avrupa ya da Batı dünyasında düşünce hareketinin doğup gelişmesinde, gerek Latin Ortaçağının uyanışında ya da Batı'nın yeniden doğuşunda (Renaissance) ve gerekse Hristiyanlığın yeniden biçim kazanışında (Reforme) en önemli faktör İslâm düşüncesinin, kültür ve medeniyetinin Latin mütercimler kanalıyla Batı'ya aktarılması olmuştur.² Bu aktarımda kullanılan kanallar ise Haçlı Seferleri, ticaret, Sicilya ve daha çok da Endülüs olmuştur. Bu etkileşim ve aktarım alanı bütün sosyal, kültürel ve ekonomik bileşenleriyle birlikte genel olarak Akdeniz dünyası ya da coğrafyası şeklinde nitelendirilebilir.

Dünyanın merkezî bir konumunda bulunan İslâm âlemine Ortaçağ'da Çin'den ve Hindistan'dan da icatlar ulaşıyordu ve Eski Yunan, Mısır ve İran bilgileri onlara miras kalmıştı. Bu nedenle Müslümanlar, teknoloji bakımından Avrupa'dan çok ileriydiler, yeniliklere açıldılar. Çağdaş Avrupa'dakinden daha yüksek okuryazarlık oranına ulaşmışlardı. Yel değirmenlerini, trigonometriyi, üç köşeli yelkenleri icat etmişler ya da geliştirmişlerdi. Metal sanayiinde, mekanik ve kimya mühendisliğinde,

1 Bu dönemlerle ilgili bilgi ve değerlendirmeler için bkz. Frederick B. Artz, *Orta Çağların Tini 200-1500*, çev. Aziz Yardımlı, idea, İstanbul 1996, s. 126, 146-147; Fernand Braudel, *Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*, çev. M. Ali Kılıçbay, İmge, Ankara 1994, II, 171 vd.; Sachiko Murata-William Chittick, *İslâm'ın Vizyonu*, çev. Turan Koç, İnsan, İstanbul 2000, s. 453; W. Montgomery Watt, *The Influence of Islam on Medieval Europe*, Edinburgh 1972, s. 22 vd.; Adam Mez, *Onuncu Yüzyılda İslâm Medeniyeti İslâm'ın Rönesansı*, çev. Salih Şaban, İnsan Yayınları, İstanbul 2000, s. 493, 524

2 Geniş bilgi için bkz. S. Steven Runciman, "Avrupa Medeniyetinin Gelişmesi Üzerindeki İslâmî Tesirler", çev. Nüşin Asgarî, *Şarkiyat Mecmuası*, S. 3, İstanbul (1969), s. 1-12; M. Rıza Hakimi, *İslam Bilim Tarihi*, İstanbul, İnsan Yayınları, 1999, s. 99 vd.; P. Khuri Hitti, *Siyasi ve Kültürel İslam Tarihi*, çev. Salih Tuğ, İstanbul 1989, II, 430; Haydar Bâmmât, *Mecâlâ'l-İslam*, çev. Âdil Züaytir, Kahire, 1956, s. 107

sulama yöntemlerinde önemli adımların atılmasına öncülük etmişler: Çin'den barutu ve kâğıdı alıp Avrupa'ya da geçmesini sağlamışlardı. Yani, Ortaçağ'da teknoloji akışının yönü, bugünkü gibi Avrupa'dan İslâm âlemine doğru değil, büyük oranda İslâm âleminde Avrupa'ya doğruydular. Ancak, milattan sonra aşağı yukarı 1500 yılından başlayarak bu akışın yönü neredeyse 180 derece değişmiştir.¹

Avrupa'da, Rönesans'tan dört asır evvel, Endülüs Emevileri döneminde Endülüs Devleti büyük bir bilimsel-kültürel gelişme yaşamıştır. Felsefe ve bilimsel çalışmada, dünyanın en eski milletlerinden ikisi olan Yahudiler ile Araplar geniş bir işbirliğine girmişler, bu sayede Arapların bilimsel eserleri birkaç dile hâkim Yahudiler gibi gayrimüslimler tarafından Avrupa dillerine aktarılmış ve Avrupalılar bu eserleri kendi uygarlığını oluşturmada kullanmışlardır. Bugün Batı kapitalizminde ithal kökenli ne varsa mahreci Müslümanlardır. Kambiyo senedi (süftece), commenda adıyla bilinen sermaye ortaklığı (mudârebe), önden satış (muhâtare), pirinç, ipek, şeker kamışı, kâğıt, pamuk, Arap rakamları, abaküs Müslümanlar vasıtasıyla keşfedilen Yunan bilimi, barut, pusula, vb. Batılılar için bu ödünçlerin varlığını kabul etmek demek, Batı tarihinin, Batı'nın rasyonaliteye doğru giden yolda tek başına öncü, dâhî ve hocasız bir mücît olduğu tarzındaki geleneksel izahlarına sırt çevirmek demektir.² Bu çalışmaya konu olan kelime ve kavramlar da ortaya koymaktadır ki, Eskiçağ'ın medeniyet mirası Müslümanların elinde yeniden dirilerek hayatın her alanında insanlara kolaylık ve refah getirmiştir. Ayrıca, vücuda getirilen yeni kültür tarihî bir realite olarak Avrupa milletlerinin de medenileşmesine vesile olmuştur.

B. FARKLI ALANLARDAKİ İSİM VE KAVRAMLARIN

1 David Abulafia, "The Role of Trade in Muslim-Christian Contact During the Middle Ages", *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 1-24; Jared Diamond, *Tüfek, Mikrop ve Çelik: İnsan Topuluklarının Yazgıları*, çev. Ülker İnce, TÜBİTAK, Ankara 2004, s. 325 vd.

2 Fernand Braudel, *Medeniyet ve Kapitalizm*, çev. Mustafa Özel, İz Yayıncılık, İstanbul 1996, s. 15; Moshe Sevilla-Sharon, *Türkiye Yahudileri: Tarihsel Bakış*, Jerusalem 1982, s. 14-15; Joseph MacCabe, *Medeniyetü'l-Müslimîn fî İsbanya*, trc. M. Takiyyüddin el-Hilâlî, Rabat 1985, s. 95-101; Hamilton A.R. Gibb, "The Influence of Islamic Culture in Medieval Europe", *Bulletin of the John Rylands Library*, 38/1, (Manchester) 1955, s. 82-98; Alisa Meyuhas Ginio, *Jews, Christians and Muslims in the Mediterranean World After 1492*, London 1992, s. 14 vd.; Donald R. Hill, "Arabic Fine Technology and its Influence on European Mechanical Engineering", *The Arab Influence in Medieval Europe*, (ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock), Lebanon, Ithaca Press, 1994, s. 25-43

GEÇİŞİNE ÖRNEKLER

Bu çalışmada binden fazla kelimeye yer verilmektedir. Bunlar içinde en çok çekenlerinden örnekler Meselâ, sulama teknik terimlerinden İspanyolca “noria” (su çarkı, su dolabı) Arapça “en-nâûre”den (النَّاعُورَة), “acequia” (su kanalı, sulama sistemi) “es-sâkiye”den (السَّاقِيَة) ve “arcaduz” (su borusu, suçarkı kepçesi) “el-kâdûs”tan (القَادُوس) gelmektedir. Müslümanlar pirinç, pamuk, şeker kamışı, dut, hurma, gül, şeftali, kayısı, portakal gibi meyve çeşitleri yanında, zirâî çiçekler ve sebze çeşitlerini Maşrıktan Endülüs’e getirmiş ve orada bu mahsullerin üretimini yaygınlaştırmışlardır. Daha sonra bu ürünler Müslümanlardan İspanyalılara, onlardan da Avrupa ülkelerine yayılmıştır. Bu ürünlerin İspanyolca’daki isimleri de bu gerçeği kanıtlar niteliktedir. Meselâ, “albaricoque” (kayısı, mışmış) “el-berkûk”tan (الْبِرْقُوق), “lemon” (limon) “el-leymûn”dan (الْلَيْمُون), “aceituna” (zeytin) “ez-zeytûn”dan (الزَيْتُون), “naranja” (nârenciye) “en-nârenc”den (النَّارَنْج), “azucar” (şeker) “es-sükker”den (السُّكَّر) gelen kelimelerdir.¹

Örnelemeye devam edildiğinde görülebilecek diğer bazı kelime ve kavramlar da şunlardır. “Fonda” veya “alfóndega” ya da “alhóndiga”nın kaynağı (han, tahıl deposu, otel) “el-fünduk” (الْفُنْدُوق), “tahona”nın (değirmen) “et-tâhûne” (الطَّاحُونَة), “tarifa”nın (tarif, tanımlama) “et-ta’rîf” (التَّعْرِيف), “erros”un (pirinç) “el-ürz” (الأُرْز), “alacena” veya “alhacena”nın (dolap, yüklük, büfe) “el-hizâne” (الْحِزَانَة), “almohada”nın (yanak yastığı) “el-mühadde” (المُخَدَّة), “adoquin”nin (taş döşenmiş kaldırım) “ed-dükân” (دَلَاكَان), “alquiler”in (kiraya verilen şeyin ücreti, kiralamak, kiraya vermek) “el-kirâ” (الْكِرَى) veya “el-îcâr” (الإيجار), “alcalde”nin (kadı, şehrin en yüksek idarecisi) “el-kâdî” (القَاضِي), “alcoba”nın (kubbe) “el-kubbe” (الْقُبَّة), “albanil”in (bina) “el-binâ” (الْبِنَاء) (üknüguB. (ن.لاف) rıd”nâlûf“ ad ığanyak (nalif) nun”onaluf“ ev (عَنْبِلَا) İspanyolca’da kullanılmayıp Portekizce’ye girmiş olan kelimelerden bazıları da şunlardır: “Alcatifa” (tüysüz kadife bitkisi, duvar halısı) “el-katîfe” (الْقَطِيفَة),

¹ Bu konuda daha fazla bilgi için bkz. Yâkût el-Hamevî, *Mu’cemû’l-buldân*, Mısır 1906, I, 354; Evariste Levi-Provençal, *el-Hadâratü’l-Arabiyye fî İsbânya*, çev. Tâhir Ahmed Mekki, Dâru’l-Maârif, Kâhire 1994, s. 106 vd.; Hitti, III, 835-836; Jean-Paul Roux, *L’Islam en Occident: Europe-Afrique*, Paris 1959, s. 145; S. M. Imamuddin, *Some Aspects of the Socio-Economic and Cultural History of Muslim Spain 711-1492 A.D.*, Brill, Leiden 1965, s. 72 vd.; Abdüllâtîf Denedeş, *el-Endelüs fî nihâyeti’l-Murâbitîn ve müstehilli’l-Müvahhidîn: Asru’t-Tavâifi’s-Sânî (1116-1151)*, Beyrut 1988, s. 153, 293 vd.; Artz, s. 127 vd.; Habeeb Salloum, “Arabic Contributions to the Spanish Language”, The Center for Arab Culture and Dialogue Website, (çevrimiçi) http://www.alhewar.net/Basket/Habeeb_Salloum_Spanish_Language.htm, 20 Ağustos 2012

“alfajate” (terzi) “el-hayyât” (الخيّاط), “safora” (sahra, çöl) “sahrâ” (صحراء) ve “arretel”in (ritil) “er-ritl” (الرتل).¹

Konunun dağlar, tepeler, adalar, sâhilller, nehirler, denizler, mağaralar, bahçeler, ağaç ve çiçekler, renkler ve yıldızlar, ovalar ve vâdiler gibi tabiat mekânları; otlaklar, ekim alanları, köyler, şehirler, yapılar, sokaklar, yollar, köprüler, kaleler, değirmenler ve kuleler gibi insan ürünü eserler yönünden de örnekleri sayısız miktarlardadır. Meselâ, dağ anlamındaki “cebel” (جبل) kelimesi “Yébel” ve “jabal” şeklinde İspanyolca’ya geçmiştir. “el-Müdevver” (المدور) kelimesi “Almodâvâr del Rio” şehrine isim olmuş ve “vâdî” (وادي) kelimesiyle başlayan “el-Vâdî’l-kebîr” (الودي الكبير) “Guadalquivir”, “Vâdî’l-hicâre” (وادي الحجارة) “Guadalajara”, “Vâdî’l-ebiyaz” (وادي لأبيض) “Guadalquivir”, “Vâdî’l-kanâl” (وادي القنال) “Guadalcanal”, “Vâdî’l-kasr” (وادي القصر) “Guadalcazar”, “Vâdî’l-kutn” (وادي القطن) “Guadalcoton” gibi pek çok coğrafi isim vardır. Ayrıca kılık kıyâfet, hendese, mimârî, süsleme gibi hayatın pekçok alanındaki eşya isim ve kavramları İspanyolca’ya Endülüs Arapçası’ndan geçmiştir.²

Avrupa’da Romen rakamlarının yerini alan bugünkü Hint menşeli Arap rakamları ile sıfırın kullanılması, halen kullanılan “algebra” (cebir ilmi) “el-cebr” (الجبر) yanında, “betelgeuse” (İkizler Evi, İkizler Burcu) “beytü’l-

¹ Geniş bilgi için bkz. J. B. Trend, *The Civilization of Spain*, London 1944, s. 38, 40-41, 46, Levi-Provençal, *Hadâra*, s. 113-118; Glaire D. Anderson - Mariam Rosser - Owen Brill, *Revisiting al-Andalus: Perspectives on the material culture of Islamic Iberia and beyond*, Brill, Leiden 2007; Olivia Remie Constable, *et-Ticâretü ve’l-tüccâr fi’l-Endelüs*, Art. trc. Faysal Abdullah, Mektebetü’l-Ubeykân, Riyad 2002; Nada Shaath, *Arabic Influence on the Spanish Language*, (çevrimiçi) <http://www.arabic-socal.com>, 20 Ağustos 2012

² Daha fazla bilgi için bkz. Trend, s. 47, 50; Abu-Haidar, J. A., “Los arabismos del castellano en la baja edad media (consideraciones históricas y filológicas)”, *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, University of London (1985), 48(2), s. 353-354; D. Campbell, *Arabian Medicine and its Influence on the Middle Ages*, I-II, London 1926; Luis Teófilo Gil Cuadrado, “La influencia musulmana en la cultura hispano-cristiana medieval”, *Anaquel de Estudios Arabes*, S. 13 (2002), s. 37-65; Norman Daniel, *The Arabs and Medieval Europe*, Longman, London 1979; James W. Allan, “The Influence of the Metalwork of the Arab Mediterranean on that of Medieval Europe”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 44-62; Astronomi konusundaki Endülüs ve İslâmî mirasın Hristiyanlara geçişiyle ilgili geniş bilgi için bkz. Roser Puig, “La proyeccion ortografica en los instrumentos astronomicos: del Oriente Islamico a la Europa del Renacimiento”, *Mecelletü’l-Ma’hedü’l-Misri*, Kısmü’l-Frenci, XXVI, (Madrid) 1993-94, s. 249-262; Mehmet Özdemir, “Endülüs”, XI, 223; S. A. Âşûr, *Hadâretü ve nuzumü Avrubbâ el-Usûru’l-Vüstâ*, Kâhire 1966, s. 259-331; Charles Burnett, “An Islamic Divinatory Technique in Medieval Spain”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 100-135

cevzâ” (الجوزاء بيت) ve “cenit” (azimut, semt) “es-semt” (السمت) gibi terimler matematik ve astronomi sahasındaki Endülüs-İslam tesirleri hakkında fikir vermektedir. Özellikle astronomi ve tıp alanlarında Arapça’dan Lâtince’ye pek çok kitap tercüme edilmiş ve bu eserlerdeki terimler Arapça şekliyle hemen aynen muhâfaza edilmiştir.¹

C. ALFABETİK SIRALAMAYLA ENDÜLÜS ARAPÇASI’NDAN AVRUPA DİLLERİNE GEÇEN ÖRNEK KELİMELER LİSTESİ

Listenin ilk sırasındaki kelimelerin büyük çoğunluğu İspanyolca, bazıları Portekizce’dir. Birden fazla kelimenin yer aldığı maddede, eğer kelimenin İspanyolca’sı varsa sıralama şöyledir: İspanyolca, Portekizce, İtalyanca, Fransızca ve İngilizce. Eğer kelimenin İspanyolca’sı yoksa, sıralama o zaman Portekizce’den başlayarak aynı şekilde devam etmektedir. Bu arada, pekçok kelimenin İspanyolca versiyonları vardır ve bunlar peşpeşe sıralanmıştır. Kelimeleri sıralarken aralarında kullanılan “/”in anlamı, “ve”, “veya”dır. Türkçe karşılıkları verilirken ise, “veya” anlamında “;” kullanılmıştır. Bir maddede yer alan birden fazla kelimedenden hangisinin İspanyolca veya başka dilden olduğunu yazmak belki de bu çalışmayı daha iyi hale getirebilirdi. Fakat bunu yapmak neredeyse hacimli bir kitap telif etmek kadar zaman ve emek istediğinden, daha ayrıntılı tespit veya kayıtları daha ileri çalışmalarda aramak daha doğru olacaktır. Parantez içinde verilen kelime anlamlarındaki farklı tahminler virgül ile ayrılarak sıralanmıştır. Şimdi kelimelerin madde madde sıralamasına geçilecektir.

¹ Joseph Baretti, *A Dictionary, Spanish and English, and English and Spanish: Containing the signification of words and their different uses; together with the terms of arts, sciences, and trades*, (Google e-kitap) <http://books.google.com.tr>, 02 Temmuz 2012; Joan Corominas, *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, Madrid 1980-1991; G. Fehervari, “Working in Metal: Mutual Influences Between The Islamic World and The Medieval West”, *JRAS: Journal of the Royal Asiatic Society*, I, London (1977), s. 3-15; Eduardo Manzano Moreno, “Christian-Muslim Frontier in Al-Andalus: Idea and Reality”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 83-99; Marcos Marín, Francisco, “Romance andalusí y mozárabe: dos términos no sinónimos”, *Estudios de Lingüística y Filología Españolas*, Homenaje a Germán Colón, Madrid 1998, s. 335-341; Joseph F. O’Callaghan, *A History of Medieval Spain*, Cornell University Press, Ithaca 1975, s. 18 vd.; David Wulstan, “Boys, Woman and Drunkards: Hispano-Mauresque Influences on European Song?”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 136-167; Josep María Sola-Solé, *Sobre árabes, judíos y marranos y su impacto en la lengua y literatura españolas*, Barcelona 1983, s. 279; Robert K Spaulding, “How Spanish Grew”, University of California Press, Chapter 5: *Arabic Spain*, Berkeley 1942/1971, s. 53-62

Abacería: Ebâzîr (أبازير - Farsça menşeli; yağ, sirke, kuru bakliyat ve morina balığı, vb. gıdaların satışının yapıldığı mağaza; bakkaliye)

Abacero: Sâhibü'z-zâd (صاحب الزاد - bakkal)

Abalorio: el-Billûrî (البلوري - cam boncuk; bijuteri)

Abarraz/Abarrazo/Albarraz/Avarrâz/Fabarraz/Favarraz/Habarras/Havarraz/Paparaz/Paparraz: Habbu'r-re's (حب الرأس - kafa tanesi anlamında acı bir tıbbî bitki, tohumları toz haline getirilip böceklerin zehirlenmesinde kullanılır)

Abbarrada: el-Berrâde (البرادة - su içmede kullanılan toprak kap; çit veya toprak bariyer; taş duvar)

Abelmeluch: Hubbü'l-mülûk (حب الملوك - bir üzüm çeşidi)

Abelmosco: Hubbü'l-misk (حب المسك - tıpta ve parfümeride kullanılan bir tıbbî bitki)

Abencerraje: İbnü's-Serrâc (ابن السراج - Serrâçoğulları; Endülüs'ün Mülûkü't-Tavâif döneminde Gırnata'da hâkim olan Zîrîler'in rakibi bir sülâle)

Abenhâzam: İbn Hazm (ابن حزم - İbn Hazm, ö. 456/1064: Zahirî mezhebinin en büyük temsilcisi olan Endülüslü/Kurtubalı usulcü, fakih, muhaddis, tarihçi, edip ve şâir)

Abenuz: Ebenûs (أبنوس - abanoz ağacı)

Abesana: el-Bâsene (الباسنة - Latince *versare* menşeli, bir saban veya pulluk ile paralel arklar açma çalışması; araziye ekime hazırlamak için yapılan ark açma işi)

Abiar: el-Bihâr (البيهار - deli papatya)

Abisinio: Habeşî (حَبَشِي - Habeşli)

Abismal: el-Mismâr (المسمار - çivi; mızrak başındaki vida)

Abit: Ebyad (أبيض - karbonat)

Abitaque/Tabuco: et-Tabaka/et-Tıbâk (الطباق / الطبقة - daire; oda; evin damını örtmede kullanılan ahşap kiriş)

Acarnar/Achernar/Akharnar: Âhıru'n-nehâr (آخر النهار - Eridano takımyıldızının merkezinde yer alan en büyük yıldız; günün sonu)

Acebibe: ez-Zebîb (الزبيب - kuru üzüm)

Acebuhe: ez-Zenbûce (الزنبوجة - yabani zeytin)

Aceche: ez-Zâğ (الزاع - astronomik hareketleri açıklayan kitap; demir-bakır-çinko sülfat)

Aceifa/Acepha: es-Sâife (الصانفة - Müslümanların yazları çıktığı askerî sefer; yaz hasadı)

Aceite/Azeite: ez-Zeyt (الزيت - zeytinden elde edilen sarımsı yeşil yağ)

Aceituna/Azeitona: ez-Zeytûne (الزيتونة - zeytin)

Aceitunî/Setuni: ez-Zeytûnî (الزيتوني - çok ünlü ve değerli Dımaşk menşeli kadife ve saten kumaş türü; inşaatta uygulanan bir iş)

Acelga/Celga: es-Silka (السلفة - beyaz pancar; pazı)

Acémila/Azemola/Azimela/Azemela/Smala: ez-Zâmile (الزاملة - erkek katır; fazla yük)

Acemite: es-Semîd (السميد - ince undan yapılan has ekmek; buğday lapası)

Aceña/Acenna/Açenna/Azena/Azenia/Acenia/Assania: es-Sâniye (السانية - nehrin uygun yerine konuşlandırılmış suyla çalışan un değirmeni; bir hidrolik makine türü)

Acequia/Azequia/Azacaya/Cequia/Zequia: es-Sâkiye (الساقية - sulama amacıyla suyu bahçeye yönlendiren ark; su kanalı; sulama sistemi; su dolabı)

Acequiar: es-Sikâye (السقاية - su kanalı açmak)

Acerola/Azerole/Azarolla: ez-Za'rûre (زرعوردة - alıç meyvesi; Hint kirazı)

Acetre/Cetre/Celtre/Acetera: es-Satl (السطل - kuyudan su çıkarmak amacıyla kullanılan küçük kazan veya kova)

Achacar: eş-Şikâ'/Teşekkâ (الشكاء / تشكى - şikâyetçi olmak; şikâyet etmek)

Acial/Aciar/Aziar: ez-Ziyâr (الزيار - kulak veya burnundan sıkarak çiftlik hayvanlarını tutmaya yarayan bir âlet)

Acíbar: es-Sabr (الصبر - Sarısabır; aloe suyu)

Acibara/Alcibara/Alzavara/Atzavara/Címbara: eş-Şebbâre (الشبارة - büyük makas; orak)

Acibarar: es-Sabr (الصبر - birşeyin içine acı katmak; endişe veya tedirginliğini göstermek)

Acicalar/Cicalar/Açacalar: es-Sıkâl (الصقال - silah ve benzeri şeyleri temizlemek; boyanan şeylere son kat cilâsını atmak)

Acicate/Cicaten: es-Sikâ (السقا - bir kabı sızdırmaz yapmak için puntalamak; bir işi yapmaya teşvik edici)

Acidaque: es-Sıdâk/es-Sadâk (الصداق - Müslüman kadının mehri)

Acimut/Azimute/Azimuth/Azimut/Cenit/Zénite: es-Sümût (السموت - azimut; güneş açısı; semt)

Ación/Ation: es-Suyûr (سيورال - üzengi üzerindeki tutma kayışları)

Acirate: es-Sırât (الصرات - araba yolu; iki sıra ağaçlar arasındaki yürüyüş yolu; arazideki parsel veya tarlaları birbirinden ayırmak için kullanılan toprak hattı)

Acitara/Citara: es-Sitâre (الستارة - dış duvar; dış cephe; köprü üzerindeki korkuluk duvarı; süslü bir kumaş çeşidi)

Adafina/Adefina: ed-Defîne (الدفينة - gömü; Yahudilerin Cumartesi yemeğini Cuma akşamı çevresini köz ve kömürle kaplayarak pişmesi için ocağa yerleştirdikleri yemek kabı)

Adalid/Adalil: ed-Delîl (الدليل - herhangi bir müessesenin reisi; lider; kahraman)

Adaraja/Adraja: ed-Derâğa (الدراعة - bir duvardaki tuğlaların birbiri geçerek devamlılık oluşturdukları sıralardan herbiri)

Adarga/Adarguea/Adargues: ed-Deraka (الدرقة - oval biçimli bir deri kalkan)

Adârgama/Adutaque: ed-Dermaka (الدرمقة - çiçek unu; has buğday unu)

Adargar: ed-Derak (الدرق - kalkan ile kendini kapatıp savunmak; kendini savunmak)

Adarme/Adareme: ed-Dirhem (الدرهم - üç Tomin ağırlığında para birimi; herhangi birşeyin küçük parçası)

Adarme/Adarnea/Adarm/Adaram/Direm/Dirham: ed-Dirhem (الدرهم - dirhem)

Adarvar/Adarve/Adarvea/Adarves: ed-Darb (الضرب - hayrete düşürmek; sersemletmek; güçlendirilmiş surlar)

Adefera: ed-Dafira (الضفيرة - kare biçimli küçük duvar çinisi)

Adehala/Alifara/Lifara: el-İhâle (الإحالة - ödemesiz verilen satılık veya kiralık malın fiyatı üzerinde zorunlu ayarlama yapma; herhangi bir maaşa veya komisyona tahsisat yapma; kredilendirme)

Adejje: ed-Decâce (الدجاجة - tavuk)

Adelfa: ed-Diflâ (الدفلى - bir çeşit zakkum)

Ademân: ed-Damân (الضمان - sevinme ve üzüntü benzeri duygularla bedeninin veya bir organın tepki hareketi; edep; yasal garanti; tazmin; jest)

Ademe: ed-Da'me (الدعمة - madenlerde tüneli güçlendirmek için ahşaptan inşa edilen destek; payanda)

Aderezar: Tırâz (طراز - ipek giysi veya bir kumaşı nakışlı veya işlemeli hale getirmek; dokumaları süslemek; bir odayı veya evi misafir için hazırlamak; yahniyi çeşitli baharatlarla lezzetli hale getirmek)

Aderra: ed-Dirre (الذرة - sıvılarını çıkarmak için üzüm veya zeytini sıkarken kullanılan bir ip halkası)

Adiafa/Diafa: ed-Dıyâfe (ضيافة - seferden döndükten sonra denizcilere verilen ziyafet; misafirperverlikten ve cömertlikten gelen ikram sofrası)

Adivas: ez-Zi'be (الذئبة - dişi kurt)

Adive: ez-Zi'b (الذئب - kurt)

Adoquín/Adoquim/Adoquina: ed-Dükkân/ed-Dükkîn (الدكان / الدكين - yollara döşemek veya başka amaçlarla kullanmak için dikdörtgen prizma şeklinde kesilmiş taş; taşdöşeme veya kaldırım; balmumuyla kaplanmış taşlarla döşeli kaldırım; arabaların geçişi için caddenin ortasına döşenmiş büyük taşlardan oluşan alan; sakar ya da cahil kişi)

Ador: ed-Devr (الدور - çiftlik ya da tarlalarda otorite tarafından belirlenen düzenli sulama zamanı)

Adorras: ed-Dürrâ'a (الدراعة - yünlü cübbe)

Aduana/Aduaneira/Douane/Dogana: ed-Dîvân (الديوان - genellikle liman ve sınırlarda konuşlanan ve ithal-ihraç mallarının kaydını tutan gümrük veya vergi dairesi; bir oyun çeşidi)

Aduanero: ed-Dîvânî (الديواني - Dîvân ile ilgili; gümrük veya vergi görevlisi)

Aduar: ed-Düvvâr (الدوار - yarı kalıcı yerleşim yeri; oba; yurt; menzil)

Adúcar: Haddûka (خدوقة - dışı ipekle kaplı kaba bir kumaş çeşidi)

Adufe/Aldufe: ed-Düff (الدف - bir tef çeşidi)

Adul: 'Udûl (عدول - kadı danışmanı; güvenilir kişi; noter)

Adula/Dula: ed-Dûle (الدولة - sulama sırası geldiğinde sulama kanalının açıldığı arazi parçası; köylülerin sığırlarını sırayla otlattıkları arazi)

Adunia: ed-Dünyâ (الدنيا - bolluk; dünya)

Afanar: Fenâ' (فناء - tutku peşinde yok olma; birisi için çalışmak; isteyerek çalışmaya teslim olmak; birşeyi elde etmek için vargücüyle çabalamak)

Afion: Efyûn (افيون - siyah haşhaşın sütlü suyu)

Aforrecho/Horro/Horra/Forro: Hurre/Hur (حر / حرة - hür; azatlı)

Agarvia: el-Ġarbiyye (الغربية - batılı; batı bölgesinden olan)

Agengibre/Gengible/Jengibre/Jenjibre: ez-Zincibîl (الزنجبيل - zencefil)

Aguajaque: el-Vuşşâk (الوشاق - rezenenin beyazımsı reçinesi)

Aguela: el-Havâle (الحوالة - resmi belgelerde kayıtlı devletin geliri)

Ahorrar: Harrara (حرر - bir yerde yapılan masraflara kısıtlama getirmek; istikbal için para biriktirmek; aşırı tüketimden kaçınmak; kurtarmak; hür kılmak)

Ajabeba/Axabeba/Xabeba: es-Şebbâbe (الشبابية - Mağribî flüt)

Ajaqueca/Jaqueca/Axaqueca/Xaqueca/Zaqueca: eş-Şakîka (الشقيقة - şiddetli baş ağrısı veya migren; aptalca konuşmalarla birini rahatsız etmek)

Ajaquefa/Azaquefa/Asaquifa: es-Sakîfe (السقيفة - binanın genellikle çiniyle kaplı yüksek yeri; Müslüman evlerindeki sofa; içavlu; örtülü revaklı avlu; veranda; portiko)

Ajaraca/Axaraca: eş-Şârûk/eş-Şarâka (الشاروق / الشارقة - İslam mimarisinde süsleme amaçlı dantel misali alçı döngü)

Ajarafe/Axarafe/Aljarafe/Alxarafe/Axarfe: eş-Şeref/eş-Şerefe (الشرف / الشرفة - yüksek çatılı geniş seyir terası; balkon; galeri)

Ajárea/Halarea: eş-Şerî'a (الشريعة - müessese; dînî doktrin; din; Şerîat)

Ajebe/Jebe/Jabato: eş-Şebb (الشب - şap; kauçuk ağacı)

Ajedrea: eş-Şatriyye (الشطرية - bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen ve 30 cm kadar yüksekliğinde kekik benzeri güzel kokulu bir bitki; iştah açıcı; lezzetli)

Ajedrez/Axedrez/Axadrez/Xadrez/Xatranj/Échec: eş-Şitrenc/eş-Şatranc (شطرنج - satranç, Sanskritçe Şaturanga'dan Arapça'ya geçmiş)

Ajenuz: eş-Şânûz (الشانوز - Farsça menşeli, Hindistan cevizi çiçeği; kişniş; çörekotu)

Ajimenez/Ajimez/Aximez: eş-Şemmâse/eş-Şemîs (الشميس / الشماسة - ortadan bir kemerle bölünmüş pencere evin avlusunda veya uygun olan başka yerinde güneşi daha çok alan balkon çıkıntılı güneşlenme yeri; ortada bir sütun tarafından desteklenen kemerli pencere)

Ajomate: eş-Şamt/el-Cümmât (الجماء / الشمط - Endülüs tatlı sularında bol bulunan ve yemek tatlandırıcısı olarak kullanılan düğümsüz ince filamentli koyu yeşil bir yosun)

Ajonjoli/Aljonjoli/Jugeoline: el-Cülcülân (الجلجلان - susam)

Ajorar/Ajorrar: el-Cerr (الجر - dağdan kesilen kütükleri sürükleyerek götürmek; çekmek; sürüklemek; bir insanı zorla götürmek)

Ajorca/Xorca/Xorcia/Xórquia/Exorquia: Şürke (شركة - kadınların boğaz, ayak veya kollarını ya da silahları süsleyen ve değerli madenlerden yapılan halka veya takı)

Ajuagas/Axuagas: eş-Şukâk (الشقاق - tırnaklı hayvan ülseri)

Ajuar/Axuar/Aixovar: eş-Şivâr/eş-Şüvvâr (الشوار - genç kızın çeyiz)

olarak hazırladığı her türlü eşyası)

Alá: Allâh: (الله - Allah)

Alabão: el-Lebbân (اللبان - sütçü)

Alacaba: el-‘Akabe (العقبة - yamaç)

Alacena/Alhacena: el-Hızâne (الخزانة - içinde rafları bulunan gömme dolap veya yüklük)

Alacer: el-A’şâr (الأعشار - üzüm bağları için devlete ödenen vergi)

Alacet/Alizace/Alicerce: el-Esâs (الأساس - bir binanın temeli; vakıf müessesesi)

Alacrán/Alacrá/Alacral/Alicante: el-Akrab (العقرب - akrep)

Alaçar: el-‘Asr (العصر - öğleden sonraki üç saat içinde bulunan dua vakti; ikinci vakti)

Aladma: ez-Zimme/Ehlü’z-zimme (اهل الزمة / الذمة - zimmîler; korunan halk; devlete vergi ödeyerek varlıklarını koruyan aileler)

Aladul: ed-Delv (الدلو - su kovası)

Alafa/Gallofa: el-‘Alâfe/el-‘Ulûfe (العلافة / العلوفة - kişinin geçimini sağlayan resmi ödeme; salata yapımında kullanılan sebze; Şente Ya’kûb ya da Santiago şehrine Frank topraklarından hac maksadıyla gelen miskin kimselere verilen ekmek; dilenciye verilen ekmek)

Alafia: el-‘Âfiye (العافية - âfiyet; sıhhat; nimet; lütuf; af)

Alahılca: el-‘Îlâka (العلاقة - duvar süslemesi olarak kullanılan kıymetli dokuma)

Alajor: el-Âşûr (العاشور - Divan’a ödenen zekât ve sadaka çeşitleri)

Alajú/Alaxu/Alaxur/Alfaxu/Alfaxur: el-Haşvü (الحشو - rendelenmiş ekmek, bal, susam ve çeşitli baharatların karışımından elde edilen bir çeşit bazı ezmesi; badem ezmesi, fındık, çamfıstığı, kızartılmış ve rendelenmiş ekmek, tatlı baharatı ve balın karıştırılmasından sonra pişirilen kek)

Alajuz: el-‘Acûz (العجوز - yaşlı kimse)

Alamar: el-‘Alem (العلم - elbise üzerine tutturulan düğme veya broş benzeri bir süs)

Alambicar: el-İmbîk (الإنبيق - damıtmak)

Alambique/Alambic/Alembic/Lambique: el-İmbîk (الإنبيق - kimyada damıtma âleti)

Alameda/Almidana/Midan: el-Meydân (الميدان - kavak ağaçlarının çok olduğu yürüyüş alanı; pekçok türden ağacın bulunduğu yürüyüş alanı; meydan; alışveriş merkezi; hipodrom; şehir merkezinin çevresinde çeşitli

sosyal etkinlikler için ayrılan geniş alan)

Alamín/Amín/Alamina: el-Emîn (الأمين - devlet adına devletin gelir-giderlerini yöneten görevli; muhtesib; tarımsal sulamada suyun dağıtım şekline karar veren sulama kadısı; ağırlık ölçülerini kontrol eden görevli; mimar yardımcısı)

Alamud: el-‘Amûd (العمود - pencereleri ve kapıları güvenli hale getirmede kullanılan kare veya dikdörtgen biçimli demir çubuk)

Alaqueca: el-‘Akîk (العقيق - akik; kan renkli bir kuvars türü)

Alárabe/Alarve/Árabe/Algarabío/Algarabía/Algaravia/Algravia/Alarbi a/Alarvia: el-Arab/el-‘Arabîyye (العربية / العرب - Arap; Araplar; Arapça; anlaşılmayan lisan, söz ve/veya yazı; aynı anda konuşan birden fazla insanın çıkardığı velvele; kelimeleri yanlış telaffuz eden barbar tarzı; karmaşa; Arap ülkesinin doğası; Arabistan bölgesi; Reconquista hareketini benimseyenlere veya fanatik Hristiyanlara göre barbar adam, kaba ve haşin adam)

Alarde: el-‘Ard (العرض - icra edilen ilk karşılaşma toplantısı yani gala; dergi; askeri tören; asker kayıt listesi)

Alardear: ‘Ard (عرض - gala veya askeri tören tertip etmek)

Alarguez: el-Arġîs (الأرغيس - karamuk benzeri birkaç çeşit dikenli bitkiye verilen ad)

Alarife/Alarif/Aarif/Allarif: el-‘Arîf (العریف - mimar veya başusta; madencilikte duvarcı; kurnaz kimse)

Alarije: el-‘Arîs (العريس - çok kırmızı bir üzüm çeşidi)

Alarós: el-‘Arûs (العروس - damat; koca)

Alaroz: el-‘Arûz (العروض - bir kapıyı veya pencere boşluğunu ikiye bölen sabit çerçeve)

Alaroza/Alaroça/Sponsa/Esposa: el-‘Arûsa (العروسة - gelin; yeni vlenen kadın)

Alatar/Attar: el-‘Attâr (العتار - hem attâr hem eczacı hem baharatçı; çiçek yağlarından oluşan güzel kokular satıcısı)

Alatrón: en-Natrûn (النطرون - nitrat köpüğü)

Alavao: er-Ref (الرف - koyun sürüsü)

Alaxia: el-‘Aşîyye (العشية - günün ikinci yarısında geç vakitteki dua veya namaz vakti)

Alazán/Alazano/Alazão/Alezan/Alaça: el-Hisân (الحصان - kestane renkli at)

Alazor/Alaçor/Alazzor/Asfiore/Asfrole/Astifore/Affiore/Saffiore/Saffl

ower: el-'Uşfûr (العصفور - bir tıbbî bitki çeşidi olan aspir; Carthamus tinctorius)

Albacara/Albacara/Alvacara: el-Bekkâre/el-Bakara (البقرة / البكاراة - araba sürücülerine ayrılmış yol veya kapı, kasnak, makara veya küçük tekerlek; kalelerde bulunan ve sığırların giriş-çıkışı amacıyla kullanılan kapı)

Albacea/Albaçea: Sâhibü'l-vasıyye (صاحب الوصية - vasiyet hükümlerini yerine getirmesi için kadı tarafından görevlendirilen kişi)

Albacete: el-Basît (البيسط - düz ova anlamında yer adı)

Albacora/Bacora: el-Bâkûre/el-Bükrâ (البكورة / البكرى - erken yetişen siyah incir; yılın ilk inciri; bir balık türü)

Albadena: el-Beden (البدن - tunik; gövdeyi örten yensiz gömlek; bir ipek elbise çeşidi)

Albafor: el-Bahûr (البخور - tütsü ağacı sıvısı; parfüm)

Albahío: el-Bâhî (الباهي - açık sarı renkte bir aşı çeşidi; açık sarı renkte olan parlak şeyler; gözçalıcı veya parlak)

Albaicin/Albayzin: el-Beyyâzîn (البيازين - Gırnata ve diğer bazı güney Endülüs şehirlerinde bulunan mahalle adı, doğancılar)

Albaida/Albada: el-Beyzâ' (البيضاء - beyaz; kuruş ayarında bir sikke çeşidi; anthyllis cystoides denen beyaz yapraklı ve sarı çiçekli bir bitki)

Albaire: el-Beyz (البيض - yumurta)

Albañal/Arbellón/Albollón/Albañar/Albollón/Albannar/Albellon/Abojon/Arbollon: el-Bellâ'a (البلاعة - kanalizasyon; pis su drenaj kanalı)

Albanar: Binâ' (بناء - bir şeyin üzerine diğerini koymak; bina etmek)

Albanega: el-Benîka (البنيقة - saçları toplamak için kullanılan file; bir tür tavşan tuzağı, üçgen biçimli sade ark)

Albañi/Albañir/Albañil/Alvanel: el-Bennâ'/el-Bânî (البنائي / البناء - bina inşa eden usta; inşaat sorumlusu zâbit)

Albaquía: el-Bâkıyye (البقية - borçlardan veya hesaptan geriye kalanı)

Albarán/Albalá/Albara/Alvara: el-Berâe (البرائة - bazı lütufları hâvî resmi beraat; malî teslim alan kişinin imzasını taşıyan irsâliye veya makbuz; bir malın kiralık olduğunu ilan eden yazılı kâğıt; zaman cetveli; diploma; pasaport)

Albarazo/Alvaraz: el-Beras (البرص - beyaz cüzzam; deride beyaz yamalar oluşturan baras hastalığı)

Albarda/Albardes/Albardar/Barda: el-Berda'a (البردعة - yük hayvanlarına vurulan semer veya palan)

Albardán: el-Berdân (البردان - kafayı üşütmüş; soytarı; şakacı)

Albardar: el-Berda' (البردع - yük hayvanlarına semer veya palan vurmak)

Albardero: el-Berda'î (البردعي - eyer üreticisi; eyerci)

Albardón: el-Berzûn (البرذون - at veya katıra vurulan yüksek cins eyer; yük hayvanı şiltesi; Endülüs köylülerinin kullandığı bir çeşit sandalye)

Albaricoque/Albarcoque/Abriçot/Apricot: el-Berkûk (البرقوق - kayısı; mışmış)

Albarrada/Abbarrada: el-Berrâde (البرادة - ferahlatıcı veya serinletici; içecek veya yemek soğutucu toprak kap; kuru taş duvar; çit veya toprak bariyer; savunma duvarı)

Albarrán/Albarrana/Albarráa: el-Berrânî (البراني - ziraî hizmete adanmış kişi; evsiz yurtsuz garip kişi)

Albarraque: el-Berkıyye (البرقية - şimşek hızında)

Albatoza/Albatoça/Albatross: el-Ġattâs (الغطاس - dalgıçkuşu; Arapların gemilere veya teknelere kuş isimleri verme geleneğinden olarak küçük kapalı tekne)

Albayalde/Alvayade: el-Beyâd (البياض - boyama için kullanılan beyaz renkli kurşun karbonat özü; üstübeç; fondöten)

Albéitar/Alveitar/Albéitare: el-Baytâr (البيطار - baytar; veteriner)

Albenda/Albendia: el-Bend (البند - çiçek ve hayvan figürleriyle bezenmiş dokumaların kenarından sarkan dantela; bir çeşit balık ağı)

Albengala: el-Benkâle (البنكالة - Farsça menşeli, türbanı süsleyen ince bir kumaş)

Alberca/Alverca/Albercobo: el-Birke (البركة - bostanların sulanmasında veya ziraî sulamada kullanılan taş duvardan inşa edilen su deposu)

Albérchigo: el-Berşik (البرشق - bir kayısı türü)

Albihar/Abihar: el-Bihâr (البيهار - deli papatyay; sığırközü)

Albitana/Alvitana/Badana: el-Bitâne (البطانة - küçük bir geminin arka kısmında kullanılan bir ahşap parçası; bahçe bitkilerini korumak için yapılmış çit; büyük balık ağı)

Albogue/Abogues: el-Bûk (البوق - genellikle kırsal kesimde kullanılan ahşap flüt)

Alboheza: el-Hubbeyze (الخبيزة - ebugümeçi)

Albohol: el-Hubûl (الحبول - gündüzsefası çiçeği)

Albóndiguea/Almôndega: el-Bünduka (البندقة - ince doğranmış balık

veya kırmızı etin rendelenmiş ekmek, çırpılmış yumurta ve baharatla yoğrulmasıyla elde edilen top şekilli köfte)

Albórbola: el-Velvele (اللولة - sevinç ve kutlama gürültüsü; hercümerc; çılgılık; haykırma)

Alborga: el-Bülğa (البلغة - kırsal kesimde ayakkabı ve ip yapımında kullanılan hasırotu)

Albornía: el-Bürniyye (البرنية - küp şekilli büyük çini vazo)

Albornoz/Albernoz: el-Burnüs (البرنس - Grekçe menşeli, bornoz)

Alboronía/Almoronia/Bernegal/Boronia/Moronia: el-Bûrâniyye (البورانية - câriye Bûrân'â nispet edilen ve kavun, kabak, elma şekeri ve biber ile hazırlanan Endülüs'e özgü bir sebze güveci türü)

Alboroque/Alborque/Alboloque/Alboloch/Alboroch: el-Burûk (البروق - satıcının verdiği bahşiş veya hediye)

Alborozar: Burûz (بروز - olağanüstü sevince veya düzensizliğe neden olmak)

Alborozo/Alboroç/Alboroto/Alvoroto: el-Burûz (البروز - sefer öncesi veya dönüşü askerî geçit merasimi; olağanüstü sevinç gösterisi)

Albotín:el-Butm (البطم - sakız ağacı)

Albriciar: Büşr (بشر - müjde getirene veya hayra vesile olana hediye vermek)

Albricias/Alvíssara: el-Büşrâ (البشرى - müjde getirene veya hayra vesile olana verilen hediye; müjde)

Albuca/Bujol: el-Bûş (البوش - küçük fıçı)

Albudeca/Albudega/Badeha/Badea: el-Bittîha (البيطخة - kalitesiz karpuz)

Albufera/Albofera/Albuhera/Albufeira/Alboaire/Albohera: el-Buhayra (البحيرة - göl; lagün; tonozlarda uygulanan çinili bir süsleme işi)

Albur: el-Bûrî (البوري - kefal balığı; bir oyun sırasında beklenmedik anda ortaya atılan kişi)

Alcabala/Alcavala/Gabela/Gabelle: el-Kabâle (القبالة - ticarî muameleler üzerine konan bir vergi türü)

Alcabaz: el-Kebbâs (الكيباس - mengene; sıkma âleti)

Alcabor: el-Kabv (القبو - baca)

Alcabtea: el-Kabtiyye (القبطية - ince keten kumaş)

Alcace/Alcacer/Alchazar: el-Gasîl (القصيل - atlar için arpa ve buğdaydan yapılmış yeşil arpa veya ot; arpalık)

Alcachofa/Alcarchofa/Alcachofra/Artichaut/Artichoke: el-Hurşûf (الخرشوف - enginar, enginar şeklindeki süsleme)

Alcadafe/Alcadedef: el-Kudâf (القداف - esnafın halka sıvı mal satarken mikyas olarak kullandığı toprak kap)

Alcafar: el-Kefel (الكفل - dört ayaklı bir hayvanın ayakları; at örtüsü)

Alcahaz: el-Kafas (قفصال - büyük kuş kafesi)

Alcahuate/Alcayote: el-Kavvâd (الغواد - gavat; bir kadın ile bir erkek arasındaki gayrimeşru veya gizli ilişkiye aracılık ederek işi kolaylaştıran kişi; muhabbet tellalı; çöpçatan; gizlemek istenen şeyi örtmeye yarayan şey veya kişi)

Alcaicería/Alcaeceria/Alcaçarias: el-Kayseriyye (القيسرية - kayseriye; ipek üreticileri veya tüccarlarının devlete vergi olarak getirdikleri ipekleri koydukları kamu binası; tüccarlar tarafından ham ipek ve diğer malların satıldığı site veya mahalle; sultan çarşısı; kapalıçarşı)

Alcaide/Alcaidaria/Kaid/Caïd/Acaiaz/Acayad/Alcaiaz/Alcayad/Alcay at: el-Kâid (القائد - kale komutanı; han sorumlusu; hapisane muhafızı; çete lideri)

Alcaïote: el-Kuvvâd (القواد - komutanlar)

Alcalde/Alcadi/Alcadir: el-Kâdî (القاضي - kadı; hâkim; şehrin en yüksek idarecisi; bugün belediye başkanı; bir oyunda lider)

Alcaldía: el-Kâdiyye (القاضية - kadılık makamı; eyalet veya bölge sisteminde bir idari birim)

Álcali/Alcalóide/Calí: el-Kalî (القلي - suda çok çabuk çözülen metal hidroksit; alkali)

Alcaller: el-Kallâl (القلال - kil ustası; su testisi veya sürahi imal eden zanaatkâr)

Alcam: el-‘Alkam (العقم - Ebucehil karpuzu; acı elma)

Alcamonías/Alcamonia/Alcamunia: el-Kemmûniyye (الكمونية - çeşni olarak kullanılan anason ve kimyon gibi baharatların tohumları)

Alcana: el-Kânâ (القناة - su borusu; tüccar mağazalarının bulunduğu ve ticarî işlemlerin yapıldığı cadde)

Alcanavy/Cáñamo: el-Kanebî (القنبى - kenevir)

Alcancia: el-Kenziyye (الكنزية - katran ve diğer yanıcı maddelerden yapılarak düşman üzerine atılan gülle; kilden yapılmış para kutusu; sadaka veya bağış kumbarası; bir oyunda kullanılan sert toprak top)

Alcándara/Alcandora: el-Kendere (الكندرة - Farsça menşeli, şahin veya kuş asmak için kullanılan askı)

Alcandía/Candial: el-Kandiyye/el-Kutniyye (القطنية / القندية - süpürge tohumu)

Alcandora/Alcándora/Alcándara: el-Kandûra/el-Ġandûre (القندورة / الغندورة - Farsça menşeli, gömlek veya gömlek benzeri bir giysi; levrek; şehirde veya çevrede gezerek avcı hikâyeleri ile diğer ilginç olay ya da haberleri derleyip öğrenmeye meraklı kadın)

Alcanería: el-Kanâriyye (القنارية - bir enginar çeşidi)

Alcanfor/Alcamphor/Camphor/Camphre: el-Kâfûr (كافورال - kâfur)

Alcántara/Alcantarilla: el-Kantara (القنطرة - içinden yağmur suyu ve atıksuların deşarj edildiği menfez, boru, kanal veya kanalizasyon; küçük köprü)

Alcantarillar: el-Kantara (القنطرة - içinden yağmur suyu ve atıksuların deşarj edildiği menfez, boru yerleştirmek veya kanalizasyon sistemi yapmak)

Alcaparra: el-Kebbârre (الكبارة - Latince cappâris menşeli, çeşni ve iştah açıcı olarak kullanılan kapari bitkisi; bu bitkinin çiçeğinden yapılan düğme)

Alcaravea/Alcaravia: el-Kerâviyye (الكرابية - çeşni olarak kullanılan hoş kokulu kimyon bitkisi ve tohumu)

Alcarrada/Arrecada/Arracada/Arraca: el-Karrat (القرط - bir şahinin avını keşfetme hareketi; küpe)

Alcarradas/Arracadas: (الأقراط - küpeler)

Alcarraza: el-Kerrâse (الكراسة - çevresinden hafifçe su sızdırarak kendini ıslak tutan ve bu sayede içindeki sıvıyı büyük oranda soğutan bir tür dar toprak sürahi; çimdik sürahi)

Alcarria: Hargâh (حركاه - Farsça menşeli, yüksek zemin üzerinde sayfiye evi)

Alcarseña: el-Kersene (الكرسنة - Aramice menşeli, siyah fiğ otu ve tohumu)

Alcartaz: el-Kirtâs/el-Kartâs (القرطاس - papirüs yaprağı; satıcılar tarafından içine baharat, şeker vb. kuru yiyeceklerin konulduğu külâh; davlumbaz)

Alcatifa/Alquetifa/Arcatifa/Quartifa: el-Katîfe (القטיפفة - ince halı, kilim veya seccâde; duvar halısı; döşenmeden önce yığılı vaziyette bekleyen kaldırım dolgu malzemesi)

Alcatifar: Katîfe (القטיפف - zemini halıyla döşemek)

Alcatraz: el-Katras (القطرس - ılıman denizlerin tipik kuşlarından biri olan karabatak)

Alcaucil/Alcacil/Alcarcil: el-Kabsîle (القبسييلة - yabancı enginar)

Alcavela/Alcavera/Alcabella/Gabilla: el-Kabîle (القبيلة - kabîle; tayfa)

Alcayata: el-Kayd (القيد - düğümleme; gemici düğümü; kapı ve pencere kaydı)

Alcayatar: el-Kayd (القيد - kapı ve pencerelere kayıt koymak; gemici düğümü yapmak)

Alcazaba/Kasba/Alcáçova: el-Kasaba (القصبة - garnizonu barındırmak amacıyla sûr içinde inşa edilen yaşam alanı, şehrin valisi veya sahibinin sarayı el-kasr burada bulunur)

Alcázar/Alçaçar: el-Kasr (القصر - el-Kasaba veya sûr içinde yer alan yönetim sarayı; kasr)

Alcazuz/Alçaçuz/Orosús/Orozuz: 'Irku's-sûs (عرق السوس - meyankökü)

Alchaz: el-Hazz (الجز - bir ipek türü)

Alcoba/Alcova/Alcove/Alcôve/Cúpula/Cupola/Coupole: el-Kubbe (القبة - kubbe; yatak odası)

Alcocarra: es-Suhriyye (السخرية - jest yapma; gülümseme; alay etme)

Alcoceifa: el-Kusayfe (القصيفة - kârhâne; fâhişelerin yaşadığı ev veya semt)

Alcohela: el-Kühayle (الكحيلة - hindiba)

Alcohol/Alcoholar/Álcool: el-Kuhûl (الكحول - alkol; etil alkol; alkollü içki)

Alcolla/Alçala: el-Kulle (القلة - büyük cam kandil; fakirlere su veya içecek dağıtmada kullanılan toprak maşrapa)

Alcor: el-Kâre/el-Kull (القارة / القل - tepe)

Alcorán/Corán/Alcorão: el-Kur'ân (القرآن - Kur'ân-ı Kerîm)

Alcorcí: el-Kürsî (الكرسي - kadınlar için broş benzeri bir mücevher)

Alcorque: el-Kurk (القرق - sulanan bitkilerin dibinde suyu tutması için açılan çukur)

Alcorza/Caraza: el-Kursa (القرصة - tatlı yapmada kullanılan şeker ve nişastadan elde edilen çok beyaz hamur; bu hamurla kaplanmış bir kek, pasta veya tatlı çeşidi)

Alcorzar: Kurs (القرص - şekerli nişasta hamuruyla kaplamak; cilâlamak, temizlemek veya süslemek)

Alcotan: el-Katâm/el-Kutân (القطان / القطام - bir çeşit yırtıcı kuş; bir bitki türü)

Alcotana: el-Kutâ'a/el-Kattâ'a (القطاعة - duvarcı ustalarının kullandığı bir yanı sivri uçlu diğer yanı balta şeklinde kesici bir âlet)

Alcrebite/Alqueribite/Alquiribite: el-Kibrît (الكبريت - ateş yakmak için kullanılan kükürtlü çavdar sapı; kükürtlü rezene dalı veya kükürtlü bükülmüş pamuk; kükürt; sülfür; kibrit)

Alcribîs/Alcaraviz/Algarazo: el-Kırbîs (القربيس - fırını veya ocağı harlamak için kullanılan ve ağzı konik şekilli olan boru; körük borusu)

Alcuba: el-Kûb (الكوب - su çekmede kullanılan kova; süt sağım kovası)

Alcubilla: el-Kûbe (الكوبة - su kulesi)

Alcuza: al-Kûze (الكوزة - zeytinyağı sürahisi)

Alcuzcuz/Alcuzcuzu/Alcoscuzu: el-Kuskûs/el-Kuskusî (الكسكوس / الكسكسي - iri irmikten özel sosla hazırlanarak et veya sebzeyle servis edilen kuskus yemeği)

Alçata: es-Sakt (السقط - gelin çeyizi)

Aldaba/Aldrava: ed-Dabbe (الذببة - kapı tokmağı; süvâriilerin silah asmalarına yarayan demirden duvar askısı; ahşap kapı veya pencereleri güvenle kapatmaya yarayan demir çubuk)

Aldea/Aldeia/Aldeya: ed-Dây'a (الضيعة - gelimli arazi; köy; belde)

Aldebarán: ed-Deberân (الدبران - Boğa burcundaki beş yıldız; Süreyya)

Aldiza: ed-Dîse (الديسة - tıbbî amaçla kullanılan peygamberçiçeği)

Alecrín/Alecrim: el-İklîl (الإكليل - mauna benzer bir ağaç çeşidi; Karayip denizinde dev bir canavar)

Alefanginas/Alephanginas: el-Efâvîh (الأفوية - farklı baharatlar ile yapılan müşhil hapları)

Alefriz/Alefris/Friso/Frise: el-İfrîz (الإفريز - bir çeşit kanal veya oluk; saçak; friz)

Alejija: ed-Dişîşe (الديشيشة - ezilip kabuğu soyulmuş ve tahinle terbiye edilmiş kırık arpa unundan yapılan lapa)

Aleli/Alheli/Alelia/Alhaili: el-Hayrî/el-Hîrî (الخيرى - Farsça menşeli, sarı şebboy veya menekşe türü bir süs bitkisi)

Alema: el-Hıdme (الخدمة - sulama suyundan sırayla dağıtılan hisse)

Alerce/Alerze: el-Erze (الأرزة - sedir ağacı türü)

Alerije/Arije: el-'Arîce (العريجة - bir üzüm çeşidi; üzüm şeklinde tümör yapan çan hastalığı; genellikle gözkapığında üzüm gibi birbirine bitişik siğiller şeklinde görülen bir hastalık)

Aletría: el-İtriyye (الإطرية - şehriye; tel şehriye; ince kişilikli kimse)

Aleve/Alevoso/Alevosía: el-'Âyib (العايب - hâin; vefasız)

- Alexixa: el-Ahîha (الأخيجة - arpa unu ile yapılan bir lapa)
- Aleya: el-Âye (الآية - Âyet)
- Alfaba/Alhaba: el-Habbe (الحبة - arsa fiyatlandırma terimi; tahıl)
- Alfabeiro: el-Habbâz (الخباز - ekmekçi)
- Alfábega/Albahaca/Alfavaca/Alabega/Fabregue: el-Habaka (الحبة - güçlü aromatik kokuya sahip fesleğen; reyhan)
- Alface: el-Hass (الخس - marul)
- Alfaços: el-Fak' (الفقع - bir mantar türü)
- Alfada: el-Fedâ (الهدية - fidye)
- Alfadia: el-Hedyye (الهدية - bağış; hibe; hediyeye; rüşvet; gayrimeşru kazanç)
- Alfado: el-Hatt (الخط - hat; oluk)
- Alfaguara: el-Fevvâra (فواردة - şiddetle gelen buhar kaynağı; sıcak su kaynağı; gayzer)
- Alfahar: el-Fahhâr (الفخار - çömlek atölyesi; çömlek kili)
- Alfaharerria/Alfarero/Alfareros: el-Fahhârî (الفخاري - çömlekçi; çömlekçi mesleği)
- Alfaia: el-Fey' (الفئ - ganimet; haraç)
- Alfaide: el-Feyd (الفيض - nehir taşması)
- Alfajar: el-Fecr (الفجر - fecir)
- Alfaje: el-Hâcc (الحاج - hacı; mümtâz şahsiyet sahibi kişi)
- Alfajeme/Alfageme/Alfaxeme/Alhajeme: el-Haccâm (الحمام - berber; hacamat yapan kişi; yara cerrahı)
- Alfajor: el-Feşûr (الفشور - zencefilli çörek)
- Alfalfa/Alfafa: el-Fissa/el-Halfe (الفصة / الحلقة - yonca; alfalfa bitkisi)
- Alfaneque/Alfeñique: el-Hanîka/el-Farak (الحنيفة / الفرق - Afrika'da yaşayan bir şahin türü; mağaza; bayrak merasimi)
- Alfanje/Alfange/Alfanjes: el-Hancer (الخنجر - hançer; pala)
- Alfaque: el-Hâciz (الحاجز - nehrin denize döküldüğü yerde yapılan set)
- Alfaqueque: el-Fekkâk (الفكك - fidyelerini ödeyerek esirleri kurtarmakla görevlendirilen resmi görevli)
- Alfaqui/Foque: el-Fakîh (الفقيه - İslam Hukuku uzmanı; fakih derviş)
- Alfaras: el-Feres (الفرس - at; zengin atı)
- Alfarda/Farda: el-Farada/el-Ferde (الفردة / الفرضة - Hristiyan egemenliği)

altında yaşamak zorunda kalan Müdeccen Müslümanların ödedikleri vergi; yabancı tâcirlerin Endülüs'te ödedikleri vergi; sulama suyunun kullanımı karşılığında yapılan katkı; bir kadın giysisi)

Alfareme/Alhareme/Halareme: el-Harâm (الحرام - başörtüsü veya bir hicâb türü)

Alfarje/Alfarge: el-Ferş (الفرش - zeytinyağı değirmenindeki alçak taş; oyma tekniğiyle süslenmiş ahşap tavan)

Alfarjía/Alfargia/Alfagia: el-Ferşiyye (الفرشية - özellikle kapı ve pencerelerin imalinde kullanılan kalas)

Alfarrâbio: el-Harâbî (الخرابي - küçük kitapçıklar)

Alfarrabista: el-Harâbistân (الخرابستان - Farsça menşeli, küçük kitapların satıldığı kitabevi)

Alfasir/Alfasera/Alfascera/Alfascira: el-Fâsir (الفاسر - yılan ısırıklarına karşı çare olan bir ilaç türü)

Alfayate/Alfajate: el-Hayyât (الخيآط - terzi)

Alfazema/Alhucema: el-Hazâmî (الخرامي - lavanta)

Alfeire: el-Hıyer (الحير - henüz doğum yapmamış ya da olgunlaşmamış koyunlardan müteşekkil sürü)

Alfeiza/Alféizar: el-Hayze/el-Fesha (الحيزة / الفسحة - mimari bir terim, duvar inşa edilirken bırakılan yeterli boşluk; mazgal)

Alfeloa/Alfeloeiro: el-Halâve/Halâvî (الحلاوة / حلوي - tatlılık; tatlılar)

Alfeñicarse: el-Fânîd (الفانيد - Farsça kökenli pânîd kelimesinden; ince duygulu ve nahîf olmak; çok zayıf olmak)

Alfeñique/Alfenim: el-Fânîd (الفانيد - Farsça kökenli pânîd kelimesinden; hamur, şeker ve bademyağı ile yapılan bir çeşit tatlı; ince duygulu ve nahîf kimse)

Alferce: el-Ferce (الفرجة - kolay şekilde kendi kendine eğlenmek; ferahlamak)

Alferecía: en-Nâru'l-Fârisiyye/el-Fâliciyye (النار الفارسية / الفالجية - yılanlık hastalığı)

Alférez/Alferes: el-Fâris (الفارس - süvari; mülâzım; Avrupa'daki şövalyeliğin örnek modeli; sancaktar; bazı dinî merasimlere liderlik eden kimse)

Alferza: el-Ferze (الفرزة - XV. Yüzyılın sonundan itibaren Avrupalılar arasında kraliçe olarak anılmaya başlayan satrançtaki vezir)

Alfetena/Alfetna/Alfechna: el-Fitne (الفتنة - karışıklık; kışkırtma;

kargaşa; savaş; düşmanlık)

Alficoz/Alficoç/Alpicoz: el-Fıkkûs (الفقوص - deniz hıyarı; salatalık)

Alfil: el-Fil/el-Fe'l (الفيل / الفأل - fil; satrançtaki en büyük taş; kehânet)

Alfilel/Alfiler/Alfinete: el-Hılâl (الخلال - perçin; kişinin üzerindeki elbise veya süsü tutan çok ince metal mandal; pin; bir ağaç çeşidi)

Alfitete/Alfitéta: el-Fitâte (الفتانة - bir irmik çeşidi)

Alfobre/Alfovre/Alfoufe/Alfoufre/Alfove: el-Hufre (الحفرة - bahçeyi sulamada kullanılan küçük hendek)

Alfócigo/Alfostigo/Alfóncigo/Fistico/Pistachio: el-Fustak/el-Füstuk (الفسطق - Halepfıstığı veya Antepfıstığı; fıstık)

Alfolí/Alholía: el-Hûrî (الحوري - tuz mahzeni)

Alfolla/Alholla: el-Hulle (الحلة - altın ve ipekle değerli hale getirilmiş elbise; peçe)

Alfombra/Alfombrilla/Fombra/Arambel/Harambel/Alambel/Alfamar/Alhamar: el-Humra (الخمرة - oda zemini ve merdivenlerde kaplama veya süs olarak kullanılan yünden veya başka maddelerden kalın dokuma; halı veya kilim çeşidi; zemini örten şey; kullanılan koyun postu; battaniye; örtü; duvar halısı)

Alfombrar: Humr (خمر - zemini halı veya kilimle örtmek)

Alfóndiga/Alhóndiga/Alfóndeca/Fonda/Fondac/Fundago/Hóndiga/Alfândega: el-Fünduk (ال فندق - Grekçe menşeli, tahıl alım-satım deposu; tahılların emanete bırakıldığı depo; han)

Alfora: el-Harr (الحار - sıcaklık; hararet)

Alforado/Alforrat: el-Hılye (الحلية - kemer bölgesine takılan sırmalı bir kuşak; kendini korumanın rahatlığı)

Alforfón: el-Furfûr (الفرفور - Endülüs'ün bazı bölgelerinde ekmekyapımında da kullanılan karabuğday)

Alforja/Alforias/Alforge: el-Hurc (الخرج - heybe; sefer için gerekli olan gıdayı hazırlama)

Alforre: et-Tayru'l-hurr (الطير الحر - bir şahin türü)

Alforza/Alhorza: el-Huzze (الحزة - ihtiyaç hasıl olduğunda veya daha güzel görünmesini sağlamak için kıyafetin ucundan kıvrırmak)

Alfos: el-Hût (الحوت - Kuran-ı Kerim'de geçen efsanevi bir balık)

Alfoz/Alhoz: el-Havz (حوزال - farklı milletlerden veya dinlerden insanların meskûn olduğu semt veya belde)

Alfreses: el-Firâş (الفراش - uzun ve kalın yün halı)

Alfugera/Alfurja/Alfuja: el-Fürce (الفرجة - evler arasında çöp bırakma için kullanılan alan)

Algaba/Algava/Argayo: el-Ğâbe (الغابة - orman; dağların taşlı dik yamacı)

Algabar: el-Cebbâr (الجبار - cebbar; güçlü)

Algafacan: el-Hafakân (الخفكان - kalp çarpıntısı)

Algagias: el-Ğâşiye (الغاشية - bir askerin at sırtında götürebileceği ihtiyaçlar veya hazırlıklar)

Algaida: el-Ğayda (الغیضة - deniz kenarındaki kumlu toprak)

Algalia: el-Ğâliye (الغالية - kuvvetli koku ve keskin bir tada sahip, önceleri beyaz renkli fakat sonradan esmerleşen bal benzeri bir sıvı; misk kedisinin arkasındaki torbadan elde edilen ve bazı aromaların karışımıyla saçlar için kozmetik veya parfüm olarak kullanılan koyu renkte sıvı amber)

Alganame: el-Ğannâm (الغنم - koyun çobanı)

Algaphite: el-Ğâfit (الغافت - kasıkotu)

Algar: el-Ğâr (الغار - mağara; deniz dibinden elde edilen bir çeşit yosun)

Algara: el-Ğâra (الغارة - silahlı süvâriilerin düşman topraklarına yaptığı baskın veya akın)

Algarada/Algara/Alarida: el-Ğaride (الغرادة - düşmana saldırı yapan süvari birliğinin naraları; büyük bir kalabalığın çıkardığı yaygara, şamata veya gürültü)

Algarivo/Algaribo: el-Ğarîb (الغريب - yabancı; kendi türünde nâdir bulunan; tuhaf; sıradışı)

Algarrada/Algadara: el-‘Arrâde (العراة - kale duvarlarında sur açmak için savaşlarda kullanılan taş makinası; şahmerdan; ağır tokmak)

Algarroba/Garroba/Alfarroba/Carrafa/Alfarrobeira/Caroube/Carob: el-Harrûb/el-Harrûbe (الخروب / الخروبة - keçiboynuzu ağacı ve meyvesi)

Algarve: el-Ğarb (الغرب - garp; batı rüzgârı)

Algavaro: el-Ğavvâr (الغوار - gövdesi 20 mm'den daha uzun, siyah renkte ve antenleri kendi vücudundan daha büyük olan Endülüs'te çok yaygın bir kınkanatlı böcek türü)

Algazara/Algaçara/Algazarra/Gazzarra/Gazzurro: el-Ğazâre (الغزارة - bolluk; bir kalabalığın neşeyle çıkardığı şamata; düşmana saldırmak veya onu şaşırtmak amacıyla Endülüs birlikleri komutanının yaptığı konuşma)

Algazul: el-Ğasûl (الغسول - çamaşır yıkamada kullanılan sabun; sabun tozundan yapılmış alkali; sodyum hidroksit; kıraç arazilerde yetişen bir bitki)

Algebna: el-Cefne (الجفنة - burğu)

Álgebra/Algèbre: el-Cebr (الجبر - matematiğin bir şubesi olan cebir sanatı; yerinden çıkan kemikleri yerine yerleştirme sanatı)

Algeciras: el-Cezîretü'l-hadrâ (الجزيرة الخضراء - Yeşil Ada, Algeciras)

Algedi: el-Cedy (الجدى - bir yıldız; Oğlak Burcu)

Algemas: el-Licâm (اللجام - kelepçe)

Algibeira: el-Cebîre (الجبيرة - deri bir çanta veya torba türü)

Algodoeiro: el-Kutniyye (القطنية - pamuk işleme yeri; pamuk üreticisi)

Algodón/Alcoton/Algodão/Coton/Cotton: el-Kutn (القطن - pamuk)

Algol/Ghoul/Goule: el-Ġavl (الغول - gulyabani; Arap masallarındaki cadı; Perseus takım yıldızı içindeki bir değişken yıldızın adı)

Algorfa/Algofra: el-Ġurfe (الغرفة - korunması amacıyla tahılların konulduğu yüksek bir oda; tavanarası)

Algoritmo/Alguarismo/Guarismo/Algoritmo/Algorithm: Hisâbü'l-ğubâr/'İlmü'l-Ġubâr (حساب الغبار / علم الغبار - Müslüman matematikçi Hârizmî'nin adından gelen sayılar bilimi aritmetik veya algoritma)

Algorza: el-Ġurse (الغرسة - duvarlara yapılan çit benzeri giydirme)

Algoz: el-Ġuzz (الغز - cellat; infazcı)

Alguacil/Alvacil/Alvazil/Alvazir/Alvasir/Alvasil/Alvacir/Visir/Vizir: el-Vezîr (الوزير - vezir)

Alguaquia: el-Ûkıyye (الأوقية - okıyye)

Alguaquida/Luquete/Aluquete: el-Vakîde (الوقيدة - ateşi veya kömürü tutuşturmak için kullanılan çavdar samanı veya pamuk bitkisinin bükümlü kabuğu; dişleri veya kulakları temizlemede kullanılan bir çeşit altın veya gümüşten çubuk; bir kükürt çeşidi; içeceğin üzerine konan limon tekerleği)

Alguaza: el-Vasl/el-Müfassile (الوصل / المفصلة - menteşe; mafsâl)

Alguidar: el-Ġidâr (الغضار - bir çeşit toprak kap, çanak veya kâse)

Alhada: el-Hâdde (الحادة - sarımsak ile tatlandırılmış yemekler)

Alhaite: el-Hayt (الخيطة - kordon mücevher)

Alhaja/Alhajas: el-Hâce (الحاجة - kapkacak ve mobilya gibi evin temel ihtiyaç malzemeleri; tezyînât veya değerli ev eşyası)

Alhajar: el-Hâce (الحاجة - mücevherle tezyîn etmek)

Alhamel: el-Hammâl (الحمال - hamal; yük hayvanı; ayak işlerini yapan kişi)

Alhamí: el-Hâmî (الحامي - Endülüs'ün el-Hâme şehrinde üretilen çini ya

da azulejos ile kaplı taş tezgâhlar)

Alhandal: el-Hanzal (الحنظل - acıelma)

Alhanía: el-Hâniyye (الحانية - uyku odası; kameriye)

Alhaquín: el-Hayyâkîn (الحياكين - dokumacılar)

Alharaca: el-Harâka (الخراقة - olumlu veya olumsuz çeşitli sebeplerle yapılan olağanüstü gösteri)

Alhavara: el-Huvvâre (الحوارة - çiçek unu; özellikle İşbiliye’de ticarî mahzenlere yapılan ödeme)

Alhelga/Falca/Helga: el-Halka (الحلقة - halka; kıymık)

Alhema: el-Himâ (الحمى - yasak olan şey veya yer)

Alheña/Henna/Henné/Alkanet/Alkannin/Alkana: el-Hinnâ’ (الحناء - kına ağacı ve çiçeği)

Alheñar: el-Hinnâ’ (الحناء - kına tozu ile boyamak; kına yakmak)

Alholba/Alholva/Alforva/Alforria/Albolga: el-Hulbe (الحلبة - boyotu; çeşitli bitkilerin karışımıyla yapılan çemen)

Alhorma: el-Hurme (الحرمة - girilmesi yasak bölge anlamında Endülüs askerî kampı)

Alhorre/Alforra: el-Harr (الحر - yenidoğan bebeğin vücudunda oluşan döküntü; yenidoğan bebeğin süt hastalığından çökmesi; çocuk dışkısı)

Alhorría/Alforria/Ahorría/Feurre: el-Hurriyye (الحرية - âzâd edildiğinde kölenin kavuştuğu şey; âzat etme; korkunun veya belânın bir çeşidi)

Alicatado: el-Kâât (القاعات - Mağrib tarzında inşa edilmiş Endülüs evleri; çiniden yapılan büyük eser; tuğladan yapılan mimari bölme)

Alicatar: el-Kat’ (القطع - Endülüs çinisi imal ederken karoları uygun ölçülerde kesmek)

Alicate: el-Lakkât (اللقاط - kerpeten; pens; maşa)

Alidada/Alidade: el-‘Idâde (العضادة - uzak bir nesneye görüş hattı sağlayan teleskop benzeri bir cihaz; inşaat usturlabı)

Alifafe: el-‘Isâfe/el-Lihâfe (العصافة / اللحافة - hayvanların bacağına çıkan bir çeşit tümör; yatak veya sedir örtüsü)

Alinde: Mirât min Hind (مرثأة من هند - Hindistan’dan gelen bir çeşit çelik ayna; camın arkasına civa sürülerek yapılan ayna; ayna gibi parlak ve pürüzsüz yüzey)

Alizar/Aladar/Lizar: el-İhsâr (الإحصار - odanın duvar diplerine döşenen dar çini şerit veya süpürgelik)

Alizarina/Alizarine: el-İzârîn (الإزارين) - sarı renkten elde edilen renkler; kök kırmızısı)

Aljaba/Aljava: el-Ca'be (الجبعة) - bir çanta çeşidi)

Aljabibe/Algibebe: el-Cebbâb/el-Cebbîb (الجباب / الجبيب) - ikinci el eşya satıcısı)

Aljama/Gima: el-Cemâ'a/el-Câmi' (الجماعة / الجامع) - Müslüman veya Yahudi meclisi ya da cemaati; ibadet için toplanma yeri veya ulucâmi)

Aljamî: el-'Acemî (العجمي) - Endülüs Müslümanlarına göre İberyâ halk dillerinden birini konuşan kişi)

Aljamía/Algemía/Aljamiado: el-'Acemiyye (العجمية) - Ortaçağ'da Arap alfabesiyle yazılan Romans İspanyolca'sı yani Kastilce; Endülüs sokak Arapçası olarak da tabir edilen ve daha çok sosyal alanlarda kullanılan gündelik konuşma lisânı; Yeniçağ'da ise Müdeccenlerin veya Moriskoların yazı dili; Endülüs Yahudilerinin İbranice harflerle yazdıkları Romans İspanyolca'sı yani Kastilce)

Aljaraz: el-Ceres (الجرس) - zil; çan; çingirak)

Aljemifao/Algemifao: el-Cemî' fî raht (الجميع في رحط) - gezgin tuhafiyeci)

Aljerife/Algerife/Algerive: el-Cerîfe (الجريفة) - nehir balıkçılığında kullanılan geniş ve uzun bir balık ağı)

Aljez/Algez: el-Cass (القص) - kireç veya mineral alçı)

Aljezar: el-Cessu'l-muhaccer (القص المحجر) - bol miktarda yararlanılabilir mineral alçı içeren arazi; mineral alçı ocağı)

Aljibe/Algibe: el-Cübb (الجب) - sarnıç; tonozlu sarnıç; yeraltında su deposu; su nakli için kullanılan tanker benzeri bir araç; tatlısu nakli amacıyla özel yapılmış gemi veya tekne; tatlısu naklinde kullanılan sac kutular; zeytinyağı imalathanesini atıklarının biriktiği havuz)

Aljofaina/Aljáfana/Alchofaina/Jofaina/Aljufaina/Almofia/Alofaina/Al jébana/Cofaina: el-Cefne/el-Cüfeyne (الجفنة / الجفينة) - esasında elleri ve yüzü yıkama için takdim edilen kayık büyük ve sığ biçimli çanak; havza; yalak; leğen; lavabo; miğsele)

Aljófar/Aljofre/Alxofre/Algofar: el-Cevhere (الجوهرة) - küçük ve genellikle düzensiz inci; cevher)

Aljofarar: Cevher (جوهر) - cevherle veya inciyle süslemek; incileri taklit etmek)

Aljofifa: el-Ceffâfe (الجفافة) - sert yün kumaştan yapılan zemin silme bezi)

Aljofifar: Ceffâfe (جفافة - el-ceffâfe ile zemini silmek)

Aljor: el-Âcür (الأجر - Arâmî menşeli, ham alçıtaşı)

Aljuba/Algupa/Gibao/Chupa/Juba/Jubón/Jupe/Jüpon: el-Cübbe (الجبة - Hıristiyanlar tarafından da giyilen bir çeşit cübbe; sitre)

Aljuma/Jumá: el-Cümme/el-Cum'a (الجمعة / الجمعة - çam yaprağı veya kökü; Cuma)

Alkeir/Alqueire: el-Keyl (الكيل - kilo)

Alloza/Arzolla: el-Levze (اللبوز - badem meyvesi; çağla)

Almacabra/Macabro: el-Makbera (المقبرة - Müslüman kabristanı)

Almacén/Almazen/Magacén/Almacene/Almagacen/Magasin/Magazin e Majzén/Magacen/Almazem/Almajzen: el-Mahzen (المخزن - genellikle tiari malların depolandığı bina; mahzen; ticari malların toptan satıldığı yer; temel ev ihtiyaç maddelerinin satıldığı dükkân; ticari mağaza; su deposu)

Almacenar: el-Mahzen (المخزن - depolamak)

Almacería: el-Masriyye (المصرية - Mısırlı; yazlık ev veya köy evi; bir çeşit bostan; evin müstakil erişime sahip üstkatı; kameriye)

Almáciga/Almagega: el-Mestaka (المستقة - şeffaf reçine; mastik; yetiştirilen fidanların ekileceği alan)

Almácigar: el-Mestaka (المستقة - şeffaf reçine veya mastik ile dezenfekte etmek veya kokulandırmak)

Almádana/Almádena: el-Mathane (المطحنة - yollara döşenen taşları kırmada kullanılan âlet veya balyoz)

Almadén: el-Ma'din/el-Ma'den (المعدن - maden; mineral)

Almadía: el-Ma'diye (المعدية - kürekli hafif tekne; kano)

Almadraba/Almadrava/Almadraua/Madragues: el-Madrabe (المضربة - tuna veya orkinos balıkçılığında kullanılan ağ; tuna avlama sezonu; tuğla ve kiremit üretilen imalathane)

Almadraque/Matraque: el-Matrah (المطرح - bir çeşit şilte; yatak; yatma yeri)

Almagra/Almagre: el-Mağre (المغرة - Endülüs topraklarında çok bulunan ve boyama işlerinde çok kullanılan kızıl renkte kil çeşidi; allık veya ruj)

Almahala/Almofalla/Almohalla: el-Mahalle (المحلة - mahalle; ikâmet yeri; askerî kamp)

Almaizar/Almizar/Mizar: el-Mi'zer (المنزر - peştamal; Endülüslü kadınlar tarafından kullanılan bir örtü; bir hicâb türü)

Almaja: el-Mecbâ/el-Meks (المكس / المجبا) - Endülüs'te kuruyemiş ve kurumeyve için ödenen vergi)

Almajaneque/Almoianege/Almajanech: el-Mencenîk (المنجنيق) - mancınık; surları yıkma veya delme maksadıyla kullanılan askerî bir makina)

Almajar: el-Mi'cer (المعجر) - ipekten bir aba çeşidi)

Almajara/Armajara: el-Meşçera (المشجرة) - herhangi bir ağaç veya sakız ağacı dikmek için iyice sürülmüş ve gübrelenmiş arazi parçası)

Almalafa/Allihafe: el-Milhâfe (الملحافة) - omuzdan ayağa kadar vücudu kaplayan bir çeşit giysi)

Almanaque/Almanach/Almanac: el-Menâh (المناح) - almanak; takvim; iklim)

Almancebe: el-Mensâbe (المنصابة) - Vâdî'l-kebîr nehrinde kullanılan bir çeşit balık ağı)

Almandarahe/Almandaraque: el-Müsterâh (المستراح) - seferden sonra gemilerin çekildiği liman)

Almarada: el-Mihrâz (المخراز) - üçgen şekilli hançer; pabuç vb. dikmeye yarayan ahşap saplı büyük iğne)

Almarbate: el-Merbat (المربط) - iki ahşap kirişi birleştiren kare kereste)

Almarcha: el-Merc (المرج) - alçak düzlük yere veya ova üzerine kurulmuş yerleşim yeri)

Almarraja/Almarraxa/Almarracha/Almarraza: el-Miraşşah (المرشح) - bitkileri sulamada kullanılan yağmurlama şişesi; süzgeç)

Almarrega/Almârfaga/Mârfega/Almâffega: el-Mirfaka (المرفقة) - çok kaba bir dokuma türü; şilte; saman yatak; koltuk yastığı)

Almârtağa/Mârtağa/Almârteğa/Almârtiga: el-Mertek (المرتك) - mürdesenk; doğal kurşun oksit)

Almatroque: el-Matrûh (المطروح) - Endülüslü balıkçılar tarafından tirsî balığı yakalamada kullanılan ağ)

Almazara: el-Ma'sare (المعصرة) - zeytini sıkarak yağını çıkaran yağ değirmeni)

Almea: el-Mâi'a (المائة) - bir bitki veya ağaç çeşidi; bu ağaçtan akan zamk veya sıvı nesne)

Almeja: el-Mecc (المج) - eti yenebilen bir çeşit deniz canlısı; çift taraflı kalıp)

Almejía/Almexia/Almaxia/Almegi/Almegia: el-Mevşiy (الموشى) - Hıristiyanlarca da kullanılan bir çeşit Müslüman ridâ veya aba)

Almenar: el-Menâr (المنار - kırsal bölgede aydınlatma amacıyla üzerine reçine veya reçineli ahşap meşalelerin yerleştirildiği demir kazık; deniz feneri; aydınlatılan yer; bir odanın heryerini birçok kandille aydınlatmak; bir yapının üst kısımlarını süslemek)

Almenara: el-Menhâr (المنهار - sulama sistemindeki fazla suyu sisteme geri nakleden kanal; taşansu kanalları)

Almería: el-Mir'âye (المرآية - ayna)

Almicantarât: el-Mukantarât (المقنطرات - yıldızların yüksekliğini ve depresyonunu ölçmede kullanılan ufka paralel daireler)

Almihuar: el-Mihver (المحور - eksen; bir astronomi terimi)

Almijar: el-Mecrâ/el-Menşâr (المجرى / المنشار - üzüm ve zeytinlerin sıkılmadan evvel konuldukları yer; kireçle badanalanmış kuyu)

Almijarra/Almiharra: el-Mecerre (المجرة - değirmen, şeker imalathanesi ve su çarklarında bir hayvan tarafından çevrilen giriş)

Almimbar: el-Minber (المنبر - minber; camilerde hutbe okunan merdivenli yüksekçe yer)

Alminar/Alminaret/Minaret: el-Menâr/el-Menâre (المنار / المنارة - minare)

Almiraj/Almiraje: el-Mi'râc (المعراج - Mirac)

Almirante/Admiral/Almiral/Amiralh/Amiral/Almiraglio/Ammiraglio: Emîru'l-bahr/Emîru'r-rahl (امير البحر / امير الرحل - deniz filosu komutanı; amiral; taşımacılık filosu lideri)

Almirez: el-Mihrâz (المحرز - ahşap oymacının kullandığı sert çelikten bir âlet)

Almisclar: el-Misk (المسك - giyinince misk sürünmek)

Almizate: el-Mevsat (الموسط - ahşap oyma tavanın odak noktası; bir şeyin ortası veya merkezi)

Almizcle/Almizque: el-Misk (المسك - misk; parfüm olarak kullanılan zeytinyağı kıvamında keskin kokulu sıvı)

Almóada: el-Muvahhidî (الموحدي - Muvahhidler'den; Muvahhidler'e ait)

Almocaba: el-Mukâbele (المقابلة - Ronda'da bir Endülüs kapısının adı)

Almocadén/Almocadem/Moqueden/Mocadao: el-Mukaddem (المقدم - gemi kaptanı; milis birliği komutanı; bir beldenin reisi)

Almocafre/Almocafe: el-Mücrefe/Ebû kâff (المجرفة / ابو قاف - çapa)

Almocárabe/Almocarbe/Mocárabe: el-Mukarbas/el-Mukarnas/el-

Mukârebe (المقاربة / المقربص / المقربص) - daha çok süsleme amacıyla üçboyutlu geometrik sarkıt desenlerle şekillendirilen mimari iş)

Almoceda: el-Müsâ'ade (المساعدة) - sulama için sudan alınan vergi; belli günlerde sulama için su alma hakkı)

Almocreve/Almocrebe/Almoqueire/Moucre: el-Mükârî (المكاري) - kiralık katırı olan kimse; katırcı)

Almocri: el-Mukrî (المقري) - Kur'ân-ı Kerîm okuyan kimse)

Almodavar: el-Müdevver (المدور) - yuvarlak)

Almodón: el-Mathûn (المطحون) - öğütülmüş ve kepeği alınmış buğday unu)

Almófar/Almofre/Almafre: el-Miğfer (المغفر) - miğfer)

Almofáte: el-Muhît (المخيط) - iğne; tığ; bız; deri dikme âleti)

Almofrex/Almofrej/Almofrez: el-Mifrâş (المفراش) - uyku tulumu; sırt yatağı)

Almogataz/Mogataz: el-Muğattas (المغطس) - İspanyalıların hizmetinde çalışmak zorunda kalan vaftiz edilmiş ya da zorla hristiyanlaştırılmış Müslüman)

Almogávar: el-Muğâvir (المغاور) - cüretli süvari; baskın yapan süvari birliği; sınırlarda cihat eden mücâhitler)

Almohada/Almofada: el-Mühadde (المخدة) - yanak yastığı; yastık)

Almohade/Almohades: el-Muvahhid/el-Muvahhidîn (الموحدين / الموحد) - muvahhid; Muvahhidler)

Almoharran: el-Muharrem (المحرم) - Kamerî yılın ilk ayı)

Almoharrefa: el-Muharrife (المحرفة) - bir süs bitkisi; silah kılıfı olarak kullanılan bir çeşit dokuma; mimaride bir kalıplama bileşeni; kıvrımlı dar şeritlerle yapılan mimari süsleme)

Almoharrique: el-Muharrik (المحرك) - savaşta Tatar yayı veya tüfeği kullanan adam; Tatar yayı veya tüfeği üreticisi)

Almohaza/Almofaça: el-Mihasse (المحسة) - kaşağı)

Almohazar: el-Mihasse (المحسة) - kaşağılamak)

Almoina: el-Mâ'ûne/Dâru'l-mâ'ûne/Beytü'l-mâ'ûne (الماعونة / الماعونة / دارالماعونة) - imârethâne; zengin Müslümanların infak etmeleri sayesinde kurulup işletilen ve yoksulları doyuran müessese)

Almojábana: el-Mücebbene (المجبنة) - hamur, tereyağ, yumurta, şeker ve meyveyle yapılan peynirli köfte biçimli kek)

Almojama/Mojama/Almogama/Mojama: el-Mücemma' (المجمع) -

Endülüs'ün Kâdis bölgesinde Fenikeliler'den kalma bir gelenek olarak tuzlanarak kurutulmuş tuna balığı; geminin giriş kısmında ahşap kaptan köşkü; tuna balığından bir çeşit şifalı kür)

Almojarife/Almojerife/Almoxarife/Almogarife/Almoixerif/Almoxarif/Almosarife/Almozarife: el-Müşrif (المشرف - vergi tahsildârı; ithal ve ihraç mallarının vergisini tahsil eden görevli; ambar sorumlusu)

Almojáter/Almojatre/Almoháter/Almohatre: en-Nuşâtır (النشاطر - amonyum tuzu)

Almojaya: el-Mücâyeze/el-Müşeyya' (المجايزة / المشيع - iskeleleri desteklemek için konulan ve yapılardan çıkış için de kullanılan kare kereste)

Almona: el-Meûne/Dâru'l-meûne/Beytü'l-meûne (دار المؤونة / المؤونة) / بيت المؤونة - sabuncu; sabun imalathanesi; sabun ve benzeri mamullerin satıldığı dükkan; balıkçılar sitesi)

Almoneda: el-Münâdâ (المنادى - müzâyede veya ihâle usulü satışı)

Almonedar/Almonedear: el-Münâdâ (المنادى - müzâyede veya ihâle usulü satışı yapmak)

Almorába: el-Murabba' (المربع - dörtgen)

Almorabú/Almoraduj/Almoradux/Amoradux/Mejorana/Marjoram: el-Mürdakûş/el-Merzencûş (المرذنجوش / مردقوش - mercanköşk bitkisi)

Almorávide/Almorávida/Morabito/Marabout/Marabuto: el-Murâbit/el-Murâbitûn (المرابطين / المرابط) - Murâbit hanedanı mensubu veya memuru; ribatlarda kalan gâzî dervişi; alperen; Murâbitlar)

Almorta: el-Murta (المرطبة - Endülüs'e has çiçekli bir bitki çeşidi)

Almotacén/Almotazaf/Almotazán/Almotacé: el-Muhtesib (المحتسب - çarşı-pazarlarda hergün malların kalitesini, fiyatlarını ve ölçülerini kontrol eden görevli)

Almotalaf/Almostalaf/Almotalafe/Almotalefe/Almotafa/Almotalaj/Almotafaz: el-Müstahlef (المستحلف - gerçek ya da güvenilir ipek)

Almotolia: el-Mutlî'a (المطليعة - yağdanlık)

Almoucavar/Amoucouvar: el-Mükebber (المكبر - sığırları korumakla görevli papaz veya görevli)

Almoyna: el-Ma'ûne (المعونة - savaş filosu donatmak için ticari gemi sahiplerinden tedarik edilen katkı; bir emîr tarafından hazineye yapılan katkı; tirşi balığı balıkçılığı)

Almozala/Almozalla/Almocella/Almucella/Almuzalla: el-Musallâ (المصلى - namazgâh; Müdeccenlerin namazda okumak için üzerine Aljamiado türünde dua metinleri yazdıkları bez veya seccâde)

Almud/Almude: el-Müdd (المد - farklı çağ ve bölgelerde genellikle tahıl ve kuru meyve, bazen de sıvı ölçüsü olarak kullanılan müd)

Almuédano: el-Münâdî (المنادي - müezzin)

Almuerta: el-Müedde (المودة - köfte yapımında kullanılan tahıl ve peynirden alınan vergi)

Almuerzar: el-Müerze/el-Muğazzâ (المغزى / المنرزة - öğle yemeği yemek)

Almuerzo: el-Müerze/el-Muğazzâ (المغزى / المنرزة - öğle yemeği; menşei muhtemelen pirinçten yapılan yemeği yemekle ilgili)

Almunia/Almuña/Almaiha/Almuia/Almuinha/Almunha/Almuya: el-Münye (المنية - Endülüs şehirlerinin yakın çevresinde yer alan bostan, bahçe veya çiftlik)

Almuzara/Almuçara: el-Müsâre/el-Mesâre (المسارة - askeri ve sivil toplantılar için de kullanılan ve daha çok yarışmaların tertip edildiği şehir dışındaki eğlence yeri)

Anafe/Anafe/Anafre: en-Nâfih (النافح - iki taş üzerine veya sacayağı üzerine konan ısınma veya ısıtma amaçlı küçük portatif ocak veya soba)

Aloque: el-Halûkî (الخلوقي - seyreltilmiş safran rengi; kızıl renkli bir tür içecek karışımı)

Alosna/Losna: el-Eşne (الأشنة - aroması ve esansı için tütsüde kullanılan bir parfüm çeşidi)

Alpañata: el-Beniyyât (البنيات - çömlekçilerin fırına atmadan evvel bir objeyi pürüzsüz hale getirmek veya parlatmak için kullandıkları ince deri veya güderi parçası; daha çok Gırnata'da bina yapımında kullanılan kızıl renkte killi toprak)

Alpargata/Alparcata/Alparga: el-Berğa/el-Berğât (البرغات / البرغة - kenevir veya kendirden yapılmış sandalet; espadril)

Alpargatar: el-Berğa/el-Berğât (البرغة - kenevir veya kendirden yapılmış sandalet veya espadril imal etmek)

Alpendre/Alpende: el-Bender (البندر - sundurma)

Alpujarras: el-Büşşere (البشرة - tabya veya müjdeli haber)

Alqueive: el-Kavb (القوب - nadas)

Alquequenje: el-Kâkenc (الكاكنج - Farsça menşeli, meyvesi idrar söktürücü olarak kullanılan bir bitki çeşidi)

Alquería/Alcaria/Alcheria/Alquerias: el-Karye (القريية - Endülüs'e has çiftlikevi; tarım çiftliği)

Alquermes/Kermes/Quérmes/Carmes/Carmesi/Cramoisi/Crimson/Ker

més: el-Kırmız (القرمز - kırmızı renk; hermes; memengiç; kırmızı böceği; kermes; kırmızı renkte antimon sülfür; sadaka fuarı; hayır çarşısı)

Alquez: el-Kıst (القسط - on iki teneke kutudan müteşekkil bir içecek ölçüğü, 18 galon'a denk)

Alquezar/Alquezera: el-Kisâr (الكسار - nehrin bazı kolları ve kıyılarında sulama suyunda çeşitli nedenlerle kesinti yapmak)

Alquibla: el-Kıble (القبلة - kible; namaz için Müslümanların yöneldiği Kâ'be yönü)

Alquicel/Alquicer/Alquice/Alquiser: el-Kisâ' (الكساء - aba'ya benzer bir Endülüs giysi çeşidi, beyaz ve yünden olanı yagındı)

Alquilar/Alquier/Aluguer: el-Kirâ (يركلا - bir çiftlik veya başka bir malın belli bir ücret karşılığında muayyen bir zaman için kullanım hakkını devretmek; kiralamak; kiraya vermek)

Alquilé: el-Kirâ (يركلا - kiralama işi ve etkisi; kiraya verilen şeyin ücreti; bir çiftlik veya başka bir malın belli bir ücret karşılığında muayyen bir zaman için kullanım hakkını devretmek; kiralamak; kiraya vermek)

Alquimia/Alchimie/Alchemy/Chimie/Chemistry: el-Kîmyâ' (الكيمياء - asıl amacı felsefe taşını ve her derde deva bulmak olan kimya; harika ve müthiş değişim)

Alquinal: el-Kinâ' (القناع - kadın başörtüsü veya peçe)

Alquitar/Alcatara: el-Kattâre (القطارة - damlalık; damıtıcı)

Alquitira: el-Kesîrâ' (الكثيراء - sakız kitre; kitre)

Alquitrán/Alcatrão/Goudron: el-Katrân (القطران - katran; zift; savaşlarda yangın silahı olarak kullanılan yağ, reçine, balık ve don yağı karışı)

Alrota: Hattu'r-rûta/el-Hutta (الخطوة / خط الروطة - rota; iş planı; yüksek dinî mahkeme; görev listesi; nöbet cetveli; saç ve benzeri şeylerin kesiminden sonra geride kalan atıklar; keteni döverken bir yandan çekmek)

Altair: Nasru't-tayr (نصر الطير - şahinin zaferi)

Altamía: Haltâmiyye (حلتامية - yemek tabağı seramik kâse çeşidi)

Altiraz/Tiraz: et-Tirâz (الطرز - nakışlı veya işlemeli ipek giysi; bir kumaş türü)

Altramuz/Atramuz: et-Turmüs (الترمس - acı bakla; lupin)

Alubia: el-Lûbiyâ' (اللوبيا - börülce; fasulyeye benzer bir bitki)

Aludel/Alludel: el-Üsâl (الأثال - doğuştan gelen şan ve mal; civa üretiminde buharı yoğunlaştırmak için kullanılan dipsiz bir tencereye benzer birbirine bağlı borular)

- Alvara: el-Berre (البررة - bir şehrin dış mahalleleri veya etekleri; varoş)
- Alveici/Alguexi/Albexi/Alveci: el-Veşy (الوشى - çok ince beyaz ipek)
- Alveiro: Haceru'l-beyz (حجر البيض - tarla ve benzeri alanlarda sınırları belirlemede kullanılan beyaz taş)
- Alvexi: el-Veş' (الوشع - sırmalı; işlemeli; brokar)
- Alzuna/Zuna: es-Sünne (السنة - Sünnet; Hz. Muhammed'in söz ve uygulamalarından gelen dinî hukuk)
- Ama: el-Umm (الأم - evin hanımı; ana; hanımefendi; âşık kadın; bir evde yaşayanların hizmetini üstlenen kadın; evin hizmetçisi)
- Amapola/Hamapola/Ababol/Abada/Papola/Caxcall: Habbetü bûre (حبة بورة - haşhaş)
- Amapolar: Habbetü bûre (حبة بورة - haşhaştan elde edilen allık)
- Amarillo/Amarello/Amarelo/Amarielo/Amarellus: Anberî (عنبري - amber)
- Amarlota/Marlota: el-Mellûta (ملوطة - bir ridâ veya kaftan çeşidi)
- Amarrido: Merîd (مريض - sıkıntılı; üzgün; hasta)
- Ámbar/Amber/Alambar/Alambre/Ambre/Ambergris: Anber (عنبر - amber; güzel koku)
- Ameixa/Amexa: el-Mişmeş (المشمش - bir kayısı türü)
- Âmel: Âmil (عامل - vali)
- Amelgar: Amelü hatt (عمل خط - Ağaç veya bitkileri geniş alana dikerken aynı hizada olmasını sağlamak için oluk açmak; araziyi ölçüp sınırlarını işaretlerle kime ait olduğunu belirlemek)
- Amir: Emîr (أمير - emîr; lider; âmir)
- Añacal/Anacalo/Anaquel: en-Nakkâl (النقال - buğdayı değirmene götüren görevli; pişen ekmekleri evlere taşıyan fırıncı çırağı)
- Añacea/Anazea/Añaza: en-Nezâhe (النزهة - eğlence gezintisi; bayram)
- Anafaca/Anafaga/Annafaga/Añafaga/Anafaga/Nafaca: en-Nafaka (النفقة - harcama; infâk; Allah yolunda malı harcamak)
- Anafalla/Anafaya/Añafea: en-Nefâye (النفاية - pamuk veya ipekten mamul bir kumaş türü; kalın fitilli bir ipek türü; pamuklu elbise)
- Anafe/Anafre: en-Nâfih/en-Nefih (النافخ / النفخ - taşınabilir bir fırın veya soba)
- Añafil: en-Nefîr (النفير - Nefîr; Endülüslülerce kullanılan bir trompet çeşidi)

Añagaza/Ñagaza/Anyagaça: en-Nakkâze (النقازة - kuş veya balık avcılığı; kanca atıp avlamak; çeşitli hediyeler ve vaatlerle kendine çekmek; ayartmak; aldatmak)

Anaquel: el-Menâkil (المناقل - satışa sunulan kitap, kâse, vazo ve benzeri eşyaların konulması için duvar ve dolaplara yatay yerleştirilen raflar)

Añascar: en-Nesak (النسق - birşeyi veya sözü inci dizisi gibi dizmek; az değerli eşyaları yavaş yavaş biriktirip geçinip gitmek)

Añazme: en-Nazm (النظم - altın, gümüş ve diğer değerli maden veya taşlardan imal edilerek bileğe, ayağa veya boyuna takılan dizi)

Andalus: el-Endelüs (الأندلس - Endülüs)

Andalusî: Endelüsî (أندلسي - Endülüslü; Endülüs ile veya Müslüman İspanya ile ilgili)

Andamio/Andaime/Andaimo: ed-De'âim (الدعائم - mimaride kullanılan ahşap çerçeve; duvar ustaları için iskele)

Andaraje: ed-Derec (الدرج - nâûrenin tekerleği; çiftçilerin yaş toprağı sıkılaştırmak için kullandıkları ahşap rulo âlet)

Andorra: Hazzûre (حزورة - zaman zaman akın yapılan yer; Andorra)

Andrajo/Argamandel: Hatras/Hırkatü'l-mindîl (خرقة المنديل / حطرت) - eski veya kirli giysi; çok kullanılmış mendil; paçavra)

Anea/Naife: en-Neyyife/en-Neyyîfe (النيفة / النيفة) - bataklıkta yetişen saz veya saz benzeri uzun bir bitki çeşidi; yüksek kaliteli elmas; her yönüyle mükemmel, güzel ve endamlı kadın)

Anejir/Anexir/Anaxir/Anexim: en-Neşîd (النشيد - zenit karşısına düşen gökyüzü noktası; ilâhî aşkın şarkısı)

Anexil: en-Neşr (النشر - güzel koku; anasonlu bir şeker çeşidi)

Anfaz: en-Nuhâs (النحاس - bakır)

Angarilla: el-'Amriyye (العمرية - yaralı, hasta veya ölü taşımada kullanılan sedye; hassas şeyler taşımada kullanılan torba)

Angarillar: 'Amriye (عمرية - hasta veya ölü taşımada kullanılan sedye ya da torbayı ata yerleştirmek)

Anifala: en-Nahhâle (النخاله - kepek ekmeği; ev yapımı ekmek)

Añil/Amir/Añir/Anil/Aniline/Anilina: en-Nîr/en-Nîl (النيل / النير) - Sanskritçe ve Farsça nili menşeli, baklagillerden indigo elde edilen bir bitki; çivit mavisi renginde hamur veya pasta)

Annutia: el-'Atryye (العطية - hediye; ikram; lütuf)

Anoria/al-Nanra/Añoria/Noria/Nora/Alnagora: en-Nâûre (النأورة) -

kuyulardan, göletlerden ve nehirlerden su çıkarıp zirai sulama ve içme suyu ihtiyacını karşılamaya yarayan su dolabı veya sulama çarkı)

Anúteba/Annudba/Annudura/Anuduba/Anuda/Adnuba/Anubda/Anudi va/Adua: en-Nudbe (الندبة - kalelerin onarılması veya güçlendirilmesi gibi müdâfaa ve cihat hazırlıkları yapma çağrısı; cihat veya savaş çağrısı)

Anxahal: el-Cehîra (الجهيرة - çakal veya kurt)

Aqueme: el-Hâkim (الحاكم - vali)

Aral/Arreal/Real/Araial: er-Rahl (الرحل - bir şehrin dışındaki ev; çiftlik arazisi; ordu kampı)

Arancel/Aranzel/Alanzel: el-Es'âr (الأسعار - satıcıların mal ve haklardaki fiyatlarını sınırlayan resmi kur veya kanun; resmi râyiç)

Arcaduz/Alcaduz/Alcatruz/Accadus: el-Kâdûs (القادوس - su çekmeye veya aktarmaya yarayan borular; suçarkı nâûrenin bir kepçesi)

Archí: el-Harc (الخرج - Cezayir yeniçerisi çavuş)

Arda/Ardilla/Ardella/Harda: Harde (حردة - sincap)

Arel/Arer: Ğirbâl (غربال - buğdayı ayıklamada kullanılan büyük elek)

Arez: Erze (أرزة - karaçam)

Arfa/Arfe: 'Atfe (عطفة - nehirde kullanılan bir balık ağı çeşidi)

Argadillo: 'Allâka (علاقة - yumak sarma çıkırığı; hareketli, telâşlı ve işgüzâr kişi; büyük hasır sepet)

Argamula: el-Halûme (الحلومة - Compositae familyasından bahçeye ekilen bir süs bitkisi olan öküz dili)

Argán/Erguén: el-Ergân (الأرغان - bir tür meyveli ağaç)

Argolla/Argola/Argolles: el-Ğulle (الغلة - bir çeşit demirden kasnak; bir çeşit oyun; halk arasında itibarını düşürmek amacıyla sokaklarda dolaştırılan suçlunun boynuna vurulan semer)

Arguellarse: el-Muğram (المغرم - yetersiz beslenme veya sağlığının kötü olması sebebiyle tákatten düşmek)

Arimez: er-Remz/el-'Imâd (الرمز / العماد - bazı binalarda özel süsleme ve ışıklandırma ön plana çıkartılmış kısım)

Arjorán: Arcuvân (أرجوان - Farsça menşeli, Endülüs'te çok yaygın bir süs bitkisi olan Erguvan; kırmızı tomurcuk)

Arnadí: Ğarnâfi (غرناطي - tatlı veya tuzlu olarak, içleri çam fıstığı, kavrulmuş badem, ceviz, vb. ile doldurulan kabak ile tatlı patateslerin fırında pişirilerek hazırlanmasıyla elde edilen bir Endülüs dolma böreği)

Arraax: er-Rahs (الرخص - zeytinyağı imalathanesinde çarkın çevresinde

biriken kırık zeytinler)

Arrabá: er-Rahbe/er-Rebâ' (الرباع / الرحبة) - Endülüs mimarisinde kapı ve pencerelerin üst çevresinde bulunan kavsî desenli tezyînat)

Arrabal: er-Rabaz (الربض - zâhiye; şehrin banliyösü; şehre bağlı fakat şehri merkezinin dışında bulunan meskûn mahal)

Arrabio: er-Raviyy (الروي - dökme demir)

Arráez/Arraz/Arrais/Arraes/Arrayaz/Roia/Roias: er-Reîs (الرئيس - gemi kaptanı; reis)

Arraezar: Rahes/Rahas (رخص / رهس) - tahıl vb. yenilebilir şeylere zarar vermek; bozmak; kirletmek)

Arrafafacha: er-Refaka (الرفقة - birlikte yolculuk eden adamlar; yoldaşlar; kervan yolcuları)

Arrayán/Arraihan: er-Reyhân (الريحان - mersin bitkisi)

Arrebatar: Ribât (رباط - güç kullanarak zorla çıkarmak; gelebilecek bir tehlikeyi önceden haber vermek; ani gelen bir tehlike karşısında uyarı yapmak)

Arrebato/Rebato/Arrebat/Ribete/Ribet/Riberete: er-Ribât (الرباط - bir grup askerin kaldığı ribat; bir tehlike sözkonusu olduğunda komşu köylerin kendilerini korumak için çan, davul vb. şeyler vasıtasıyla haberleşerek biraraya toplanması; ani gelen bir tehlike karşısında yapılan uyarı)

Arrecife/Arracife/Arracif/Arrecif/Arrife/Arrezafe/Arrecafe/Recife/Récif: er-Rasîf (الرصيف - kaldırım taşı döşeli yol)

Arrehalar/Arrejalarse: er-Rihâle (الرحالة - farklı kimselere ait koyunlardan müteşekkil fakat bir çoban tarafından güdülen sürü oluşturmak veya gütmek)

Arrejacar: er-Reşşâka (الرشاقة - filizleme alanında yeterince kök salan filizleri üç dişli bir çeşit çapa yardımıyla tarlaya ekmek)

Arrejaque/Arrexaque/Arraxaque: er-Reşşâka (الرشاقة - balık avlamada kullanılan üç dişli olta; kırlangıç veya kırlangıç benzeri bir kuş çeşidi)

Arrelde/Arrâtel/Arrate/Arrel: er-Rıtl (الرطل - daha çok et tartmada kullanılan bir ağırlık ölçü birimi)

Arrequife: er-Rikâb (الركاب - üzengi)

Arrequite/Requite: er-Rekîbe/er-Rebîke (الركيبة / الركبية) - hurma, tereyağı ve lor peyniriyle dolu yemek tabağı; giysilerde aşırı süsleme veya gösteriş)

Arria: er-Rakbe (الركبة - katar; yük taşıma amacıyla ardarda dizilmiş hayvanlar)

Sonuç

Endülüs, sekiz asra yakın ömrünün ilk dört asrında Maşrık İslam ülkesiyle adeta bütünleşmiş durumdaydı. Ömrünün büyük bir bölümünde siyaseten ondan farklı bir devlet olsa da gerek insan varlığı ve gerekse kültürel ve iktisadi alanlarda neredeyse tam bir birliktelik söz konusuydu. Asırlar süren kendi sosyo-kültürel gelişim süreci içinde Endülüslüler, özellikle Maşrık İslam ülkesinde gelişmiş olan İslam kültürünü bütün unsurlarıyla birlikte Endülüs'e taşımışlar ve ona İber Yarımadası'nda mevcut olan kültürel mirası da ekleyerek kendilerine özgü hale gelecek şekilde yeniden işlemiş ve geliştirmişlerdir. Sonuçta ortaya Endülüs İslam kültürü ve medeniyeti olarak adlandırılan tarihî bir gerçeklik çıkmıştır.

Sadece bu çalışmada ele alınan kelimelere bakıldığında bile kolayca anlaşılabilceği gibi, özellikle medeniyetin beş temeli sayılabilecek tarım, ticaret, şehirleşme, bilim ve sanat alanlarında çağdaşlarına nisbetle bâriz üstünlüğe sahip olduğu görülen Endülüs kültürü, İber Yarımadasında görece çok ilkel şartlarda yaşayan toplulukları ve onların tarihî uzantısı olan Franklar ile diğer Avrupa halklarını kendisine hayran bırakmıştır. Gerek Endülüs'te ve gerekse Maşrık'taki ülkelerde yaşayan Müslümanlar, bir nevi o çağlara has küresel kültürün belirleyicileri olmuşlardır. Onların sahip olduğu İslam medeniyeti ise yeryüzünde yaygın ve özenilen bir kültürün taşıyıcısı olmuştur. Dolayısıyla onlar bu medeniyete sahip olmayan diğer milletleri derinden etkilemişlerdir. Asırlarca süren bu etkileme süreci içinde, İslam medeniyetinin taşıyıcısı rolünü oynayan Arapça'dan, fakat özellikle ve büyük oranda Endülüs kültür havzasından diğer Avrupa dillerine her alanda sayısız kelime ve kavram geçmiştir. Bu kelime ve kavramlar, çağdaş Batı uygarlığının beslendiği ana alana işaret eden önemli delillerden yalnızca birisidir.

Endülüs-İslam kültürünün kelime ve kavramlar sayesinde İslam kültür coğrafyasından Hristiyan kültür coğrafyasına geçişi, havada yapraktan kokuya kadar görünür görünmez ne varsa taşıyan rüzgâr misali her alanda gerçekleşmiştir. Yeme-içmeden giyime, tarımdan ticarete, askerlikten denizciliğe, bilimden edebiyata, sanattan mimariye ve hatta gündelik hayatta sıradan sayılabilecek pekçok şeye kadar bu coğrafyada ne varsa bu kelime ve kavramlar vasıtasıyla çevre topluluklara yayılmıştır. Dolayısıyla bu kelimeler bize Ortaçağ'da Müslümanların eriştiği yüksek medeniyetin resmini de tasvir etmektedir.

Burada alanda şimdiye kadar yapılan çalışmalarda yer verilen kelime sayısına değinmek de yerinde olacaktır. Yapılan incelemelere göre, Arapça'dan İspanyolca veya İber Yarımadası'ndaki yerel diller ile diğer Avrupa dillerine geçen kelime ve kavramların sayısını kesin olarak söylemek mümkün değildir. Çünkü, araştırmalarda 650'den 6000'e kadar değişen sayıda kelime mevcuttur. Dozy'nin çalışmasında 1450, Eguilaz'ınkindi 5400 civarındadır. En fazla sayıda kelime ve kavrama yer veren çalışma ise F. Corriente'nin araştırmasıdır ki, bunda 5000 ilâ 6000 arası kelime ve kavram mevcuttur. Bu çalışmada ise, farklı şekillerini bir kenara bırakarak söylendiğinde 1476 kelime veya kavram yer almaktadır.

Sonuç olarak, caydırıcı maddi gücünü ya da kendini müdafaa kabiliyetini yitiren bir millet ya da devletin zamanla topraklarını kaybetmesi ne kadar doğal bir gelişme ise, vatanını kaybeden bir kültür ya da medeniyetin zamanla kaybolması veya büyük oranda yok olması da o kadar doğal bir hâdisedir. Vatanları olan Endülüs Hristiyanlar tarafından ele geçirilen Endülüslüler, ya ülkeyi terk etmişler ya da yeni hâkim gücün kültürüne boyun eğerek yaşamak zorunda kalmışlardır. Ülkede eskiye ya da Müslümanlığa ait ne varsa bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde yok edilmiş ve yerini yeni Hristiyan kültürü veya hayat tarzı almıştır. Dolayısıyla, İberya Yarımadası toplumuyla asırlar içinde bütünleşmiş bulunan ve Endülüs İslam kültürü ya da medeniyetinin taşıyıcısı niteliğindeki kelime ve kavramlar da bir-iki asır zarfında büyük oranda kaybolmuştur. Gerçekte İspanya ve Portekiz'de XIII. yüzyıldan itibaren başlayan ve XVII. yüzyıla kadar süren bu süreçte gerçekleşen büyük kültürel değişimin bir benzerini Osmanlı Türkleri ve milletleri de yaşamıştır. Osmanlı gücü ve dolayısıyla topraklarının kaybını, Osmanlı dili ve kültürünün büyük ölçüde kayboluşu izlemiştir. İspanya'da bu temel değişim ve dönüşüm süreci birkaç asırda tamamlanmışken, Türkiye'de ve Osmanlı coğrafyasında henüz tamamlanmamış fakat sürmektedir.

KAYNAKÇA

Abu-Haidar, J. A., “Los arabismos del castellano en la baja edad media (consideraciones históricas y filológicas)”, *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, University of London (1985), 48(2), s. 353-354

Abulafia, David, “The Role of Trade in Muslim-Christian Contact During the Middle Ages”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 1-24

Allan, James W., “The Influence of the Metalwork of the Arab Mediterranean on that of Medieval Europe”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 44-62

Anderson, Glaire D. - Mariam Rosser - Owen Brill, *Revisiting al-Andalus: perspectives on the material culture of Islamic Iberia and beyond*, Brill, Leiden 2007

“Arabic Language Influence on the Spanish Language”, “List of Arabic loanwords in English”, “List of French words of Arabic origin”, “List of Portuguese words of Arabic origin”, (çevrimiçi) <http://en.wikipedia.org>, 29 Haziran 2012

Artz, Frederick B., *Orta Çağların Tini 200-1500*, çev. Aziz Yardımlı, idea, İstanbul 1996

Âşûr, S.A., *Hadâretü ve nuzumü Avrubbâ el-Usûru'l-Vüstâ*, Kâhire 1966

Bâmmât, Haydar, *Mecâlâ'l-İslam*, çev. Âdil Züaytir, Kahire, 1956

Baretti, Joseph, *A Dictionary, Spanish and English, and English and Spanish: Containing the signification of words and their different uses; together with the terms of arts, sciences, and trades*, (Google e-kitap) <http://books.google.com.tr>, 02 Temmuz 2012

Braudel, Fernand, *Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*, çev. M. Ali Kılıçbay, İmge, II, Ankara 1994

Braudel, Fernand, *Medeniyet ve Kapitalizm*, çev. Mustafa Özel, İz, İstanbul 1996

Burnett, Charles, “An Islamic Divinatory Technique in Medieval Spain”, *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 100-135

Campbell, D., *Arabian Medicine and its Influence on the Middle Ages*, I-II, London 1926

Castro, Americo, *The Spaniards*, Berkeley 1971

Constable, Olivia Remie, *et-Ticâretü ve 't-tüccâr fi'l-Endelüs*, Art. trc. Faysal Abdullah, Mektebetü'l-Ubeykân, Riyad 2002

Corominas, Joan, *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, Madrid 1980-1991

Corriente, Federico, *Diccionario de arabismos y voces afines en iberorromance*, Madrid 1999

Corriente, Federico, *Dictionary of Arabic and Allied Loanwords: Spanish, Portuguese, Catalan, Galician and Kindred Dialects*, Brill, Leiden 2008

Cuadrado, Luis Teófilo Gil, "La influencia musulmana en la cultura hispano-cristiana medieval", *Anaquel de Estudios Arabes*, S. 13 (2002), s. 37-65

Daniel, Norman, *The Arabs and Medieval Europe*, Longman, London 1979

Denedeş, Abdüllatîf *el-Endelüs fî nihâyeti'l-Murâbitîn ve müstehilli'l-Müvahhidîn: Asru 't-Tavâifi's-Sânî (1116-1151)*, Beyrut 1988

Diamond, Jared, *Tüfek, Mikrop ve Çelik: İnsan Topluluklarının Yazgıları*, çev. Ülker İnce, TÜBİTAK, Ankara 2004

Diccionario De La Lengua Española, Real Academia Española, (22. baskı), Madrid 2009, (çevrimiçi) <http://lema.rae.es/drae>

Dozy, Reinhart Pieter Anne (1820-1883) - Willem Herman Englemann, *Glossaire des mots espagnols et portugais dérivés de l'arabe*, E.J. Brill, Leiden 1869, e-kitap (çevrimiçi) <http://www.archive.org/details/glossairedesmot00englgoog>, 02 Haziran 2012

Eguílaz y Yanguas, Leopoldo de, *Glosario etimologico de las palabras españolas: (castellanas, catalanas, gallegas, mallorquinas, portuguesas, valencianas y bascongadas) de origen oriental (arabe, hebreo, malayo, persa y turco)*, La Lealtad, Granada 1886

Fehervari, G., "Working in Metal: Mutual Influences Between The Islamic World and The Medieval West", *JRAS: Journal of the Royal Asiatic Society*, I, London (1977), s. 3-15

Gibb, Hamilton A.R., "The Influence of Islamic Culture in Medieval Europe", *Bulletin of the John Rylands Library*, 38/1, (Manchester) 1955, s. 82-98

Ginio, Alisa Meyuhas, *Jews, Christians and Muslims in the Mediterranean World After 1492*, London 1992

Golladay, Sonja Musser, *Los Libros de Acedrex Dados E Tablas: Historical, Artistic and Metaphysical Dimensions of Alfonso X's "Book of Games"*, The University of Arizona, ProQuest, Arizona 2007

Gorbea, Antonio Almagro - Hamid Triki - María Jesús Viguera, *Itinerario cultural de Aalморávides y Almohades: Magreb y Península Ibérica*, Fundación El Legado Andalusi, Granada 1998

Hakimi, M. Rıza, *İslam Bilim Tarihi*, İnsan Yayınları, İstanbul 1999

Hamevî, Yâkût, *Mu'cemü'l-buldân*, I, Mısır 1906

Hamilton, Rita - Alan David Deyermund, *Medieval Hispanic studies presented to Rita Hamilton*, Tâmesis, London 1976

Hassan, Ahmed Y., "Transfer of Islamic Science to the West", *Foundation for Science Technology and Civilization*, FSTC Limited, P.I: 625, www.fstc.co.uk, Eylül 2006

Hill, Donald R., "Arabic Fine Technology and its Influence on European Mechanical Engineering", *The Arab Influence in Medieval Europe*, (ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock), Lebanon, Ithaca Press, 1994, s. 25-43

Himyerî, İbn Abdülmü'min (ö. 900/1495), *er-Ravzu'l-mi'târ fî haberi'l-aktâr (Sıfatü Cezîreti'l-Endelüs)*, thk. İhsan Abbâs, Beyrut 1984

Hitti, P. Khuri, *Siyasi ve Kültürel İslam Tarihi*, II, çev. S.Tug, İstanbul 1989

Houaiss, Antônio, *As Projeções da Língua Árabe na Língua Portuguesa*, (çevrimiçi) <http://www.hottopos.com/collat7/houaiss.htm>, 01 Ağustos 2012

<http://www.spanishdict.com/translation>, "The World's largest Spanish-English dictionary, translation, and language learning website", Curiosity Media Inc., 22 Mayıs 2012

<http://www.wordmeaning.org>, Abogados en Bilbao, 22 Mayıs 2012

Imamuddin, S. M., *Some Aspects of the Socio-Economic and Cultural History of Muslim Spain 711-1492 A.D.*, Brill, Leiden 1965

"Influence of Arabic on Other Languages", (çevrimiçi) <http://en.wikipedia.org>, 01 Mayıs 2012

İbn Manzûr, Ebu'l-Fazl Cemâleddîn (ö. 711/1311), *Lisânü'l-Arab*, Dâru Sâdır, I-X, Beyrut (t.y.)

Johnson, Francis (1796-1876) - Franciszek Meninski (1623-1698) - John Richardson (1741-1811) - Sir Charles Wilkins (1750-1836), *A dictionary, Persian, Arabic, and English*, Robarts, University of Toronto, 1852, e-kitap (çevrimiçi) <http://www.archive.org/details/dictionarypersia00johnuoft>, 02 Haziran 2012

Kinsal, İlyâs, "Kelimât Arabiyye fî'l-Lisâni'l-İsbâni", *Lügatü'l-Arab*, XI/1 (1974), s. 182-202

Lammens, Henri (1862-1937), *Remarques sur les mots français dérivés de l'arabe*, Beyrouth Imprimerie Catholique, Beyrut 1890, e-kitap (çevrimiçi) <http://www.archive.org/details/remarquessurlesm00lammuoft>, 02 Haziran 2012

Lane, E. W. (1863-1876) - S. Lane-Poole (1877-1893), *Arabic-English Dictionary*, Lexicon, Copious, Eastern Sources, EK'amoos, 1863-77-93, 6-8 v., e-kitap (çevrimiçi) <http://www.archive.org/details/ArabicEnglishLexicon.CopiousEasternSources.EnlargedSuppl.Kamoos.Lane.Poole.1863>, 02 Haziran 2012

Levi-Provençal, Evariste, *el-Hadâratü'l-Arabiyye fî İsbânya*, çev. Tâhir Ahmed Mekkî, Dârü'l-Maârif, Kâhire 1994

MacCabe, Joseph, *Medeniyyetü'l-Müslimîn fî İsbanya*, trc. M. Takiyyüddin el-Hilâlî, Rabat 1985

Maillo Salgado, Felipe, *Los arabismos del castellano en la Baja Edad Media: Consideraciones históricas y filológicas*, Universidad de Salamanca, Salamanca 1991/1998

Manzano Moreno, Eduardo, "Christian-Muslim Frontier in Al-Andalus: Idea and Reality", *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 83-99

Marcos Marín, Francisco, "Romance andalusí y mozárabe: dos términos no sinónimos", *Estudios de Lingüística y Filología Españolas*, Homenaje a Germán Colón, Madrid 1998, s. 335-341

Marcos Marín, Francisco, "Toledo: su nombre árabe y sus consecuencias lingüísticas hispánicas", *Revista del Instituto Egipcio de Estudios Islámicos en Madrid*, XXX, 1998, 93-108

Mez, Adam, *Onuncu Yüzyılda İslâm Medeniyeti İslâm'ın Rönesansı*, çev. Salih Şaban, İnsan Yayınları, İstanbul 2000

Murata, Sachiko - William Chittick, *İslâm'ın Vizyonu*, çev. Turan Koç, İnsan, İstanbul 2000

Nedvî, Ebu'l-Hasen, *Müslümanların Çöküşüyle Dünya Neler Kaybetti*, cev. Abdülkerim Özeydin, İstanbul, Bir, 1986

O'Callaghan, Joseph F., *A History of Medieval Spain*, Cornell University Press, İthaca 1975

O'Callaghan, Joseph F., *Reconquest and Crusade in Medieval Spain*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2004

Özdemir, Mehmet, "Endülüs", *DİA*, XI, 211-225

Puig, Roser, “La proyeccion ortografica en los instrumentos astronomicos: del Oriente Islamico a la Europa del Renacimiento”, *Mecelletü'l-Ma'hedi'l-Misrî, Kismü'l-Frencî*, C.XXVI, (Madrid) 1993-94, s. 249-262

Raguin, Virginia Chieffo, *Women's Space: Patronage, Place, And Gender in The Medieval Church*, State University of New York Press, Albany 2005

Robinson, Cynthia - Leyla Rouhi, *Under The Influence: Questioning the Comparative in Medieval Castile*, Brill, Leiden 2005

Robinson, Cynthia, *In praise of song: the making of courtly culture in Al-Andalus and Provence, 1005-1134 A.D.*, Leiden 2002

Roux, Jean-Paul, *L'Islam en Occident: Europe-Afrique*, Paris 1959

Runciman, Sir Steven, “Avrupa Medeniyetinin Gelişmesi Üzerindeki İslâmî Tesirler”, çev. Nûşîn Asgarî, *Şarkiyat Mecmuası*, S. 3, İstanbul (1969), s. 1-12

Salloum, Habeeb, “Arabic Contributions to the Spanish Language”, The Center for Arab Culture and Dialogue Website, (çevrimiçi) http://www.alhewar.net/Basket/Habeeb_Salloum_Spanish_Language.htm, 20 Ağustos 2012

Sanz, José Luis Martínez, *Al-Ándalus, Los Árabes en España*, EDIMAT, Madrid 2011

Sarı, Mevlüt, *el-Mevârid Arapça-Türkçe Lügat*, Bahar Yayınları, İstanbul 1982

Sevilla-Sharon, Moshe, *Türkiye Yahudileri: Tarihsel Bakış*, Jerusalem 1982

Shaath, Nada, *Arabic Influence on the Spanish Language*, (çevrimiçi) <http://www.arabic-socal.com>, 20 Ağustos 2012

Skeat, Walter William (1835-1912), *An etymological dictionary of the English language*, Oxford Clarendon Press, Robarts, University of Toronto, London 1888, e-kitap (çevrimiçi) <http://www.archive.org/details/etymologicaldict00skeauoft>, 02 Haziran 2012

Sola-Solé, Josep María, *Sobre árabes, judíos y marranos y su impacto en la lengua y literatura españolas*, Barcelona 1983, s. 279

Spaulding, Robert K, “How Spanish Grew”, University of California Press, Chapter 5: *Arabic Spain*, Berkeley 1942/1971, pp. 53-62.

Trend, J. B., *The Civilization of Spain*, London 1944

Türkçe Büyük Sözlük, Türk Dil Kurumu, (çevrimiçi) <http://tdkterim.gov.tr/bts>, 22 Mayıs 2012

Wacks, David A., *Framing Iberia: Māqamāt and Frametale Narratives in Medieval Spain*, Leiden 2007

Waines, David, "The Culinary Culture of Al-Andalus", *The Legacy of Muslim Spain*, ed. Salma Khadra Jayyusi - Manuela Marín, E. J. Brill, Leiden 1992

Watt, W. Montgomery, *The Influence of Islam on Medieval Europe*, Edinburgh 1972

Weekley, Ernest (1865-1954), *An Etymological Dictionary of Modern English*, J. Murray, Robarts, University of Toronto, London 1921, e-kitap (çevrimiçi) <http://www.archive.org/details/etymologicaldict00weekuoft>, 02 Haziran 2012

Weston, Stephen (1747-1830), *Remains of Arabic in the Spanish and Portuguese Languages*, S. Rousseau, London 1810

Wulstan, David, "Boys, Woman and Drunkards: Hispano-Mauresque Influences on European Song?", *The Arab Influence in Medieval Europe*, ed. Dionisius A. Agius-Richard Hitchcock, Lebanon 1994, s. 136-167